Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 109 (8. 538) ◆ 1994 йил ◆ 14 сентябрь, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

ДЎСТОНА ТАШРИФ

Ўзаро келишувга мувофиқ, шу йилнинг 14—15 сентябрь кунлари Фаластин Давлатининг Президенти Ёсир Арафот расмий ташриф билан Ўзбекистон Республикасида бўлади.

Ўзбекистон халқи юксак меҳмонни самимий қутлаб, ушбу ташриф Ўзбекистон билан Фаластин ўртасидаги ўзаро манфаатли муносабатларни янада ривожлантиришга хизмат қилади, деб умид билдиради.

● РАСМИЙ ТАШРИФ МУНОСАБАТИ БИЛАН

Фаластин Давлати Президенти Ёсир Арафотнинг қисқача таржимаи ҳоли

Ёсир Арафот 1929 йилда Фаластиннинг Ғазо минтақасида таваллуд топди.

1944 йилда Қоҳирадаги Фаластин талабалари иттифоқи (ФТИ)га аъзо бўлиб кирди.

1950 йилдан ФТИ ижроия қўмитаси аъзоси, 1956 йилдан мазкур иттифоқ раиси.

1955 йилда Қоҳира дорилфунунининг муҳандислик факультетини тамомлади.

1955—1957 йилларда Мисрдаги қурувчилик ширкатида ишлаган.

1956 йилда Миср армияси сафида Англия-Франция-Исроил кучлари босқинига қарши урушда иштирок этди.

1959 йилда Қувайтда «Алфатх» сиёсий гуруҳига асос солди.

1968 йилдан Фаластин озодлик ташкилоти (ФОТ) ижроия қўмитаси раиси ва Фаластин халқининг йўлбошчиси.

1970 йилдан Фаластин инқилобий кучларининг бош қўмондони.

1989 йилнинг 2 апрелида ФОТнинг бош органи — Фаластин Миллий кенгаши Ёсир Арафотни Фаластин Давлатининг Президенти, деб эълон қилди.

Инглиз ва француз тилларини яхши билади.

Оилали, фарзандлари бор.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг матбуот шўъбаси.

Серунум дастгоҳлар

«Тошкент тўқимачилик комбинати» ипгазлама ишлаб-чиқариш бирлашмасининг 1-йигирув-тўқув фабрикасида бугунги кунда эски тўқув дастгоҳлари, йигирув машиналари ўрнига янги замон талабларига тўлиқ жавоб берадиган техникаларни ўрнатиш қизғин бормоқда. Бу ишда айниқса фабрика бош муҳандиси Рихсивой Алимуҳамедовнинг ҳам муносиб улуши бор. Биргина ўтган 1993 йили фабрикада йигирув машиналаридан 28 та, пилта тараш ускуналаридан эса 10 таси ўрнатилди. 1992—93 йилларда эски тўқув дастгоҳлари ўрнига янги тўқув дастгоҳларидан 311 таси ўрнатилиб катта самара бермоқда.

— Янги тўқув дастгоҳларининг афзалликлари жуда кўп, —дейди ёш тўқувчи Замира Каримова. — Аввало тез-тез тўхтаб қолишларга чек қўйилди.

Фабрика бош муҳандисининг айтишича ҳозир ишлатилаётган АТ-5 тўқув дастгоҳларидан 1048 тасини алмаштириш учун Россиянинг Новосибирск ва Чебоксардаги машиналар тайёрлаш заводлари билан шартномалар тузилган. Улар эски дастгоҳлар ўрнига шунча СТБ дастгоҳларини етказиб беришлари лозим.

Бундан ташқари танда қўйиш дастгоҳларидан 2 та, оҳорлаш машиналаридан эса битта ўрнатиш мўлжалланган. Айтиш мумкинки, биринчи йигирув-тўқув фабрикасида янги замонавий технологик ўсиш жараёнига катта эътибор берилмоқда.

Баҳодир ОРИПОВ.

«Малика» ҳиссадорлик жамияти трикотаж буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмасининг илғор ишчилари орасидан Наима Болтабоева ҳам ўрин олган. У меҳнат қилаётган тикув цехида маҳсулотлар доимо аъло сифатли деб баҳоланади. Шунинг учун ҳам Наимахон тикувчилик касбидан фахрланиб меҳнат қилади.

СУРАТДА: тикувчи Наима Болтабоева.

Козим Ўлмасов олган сурат.

БЕПУЛ НАМОЙИШ ЭТИЛМОҚДА

Шаҳримизнинг марказий зобитлар уйида Ғалабанинг 50 йиллигига бағишлаб кинофестиваль ўтказилмоқда. Унда ҳар ойнинг охирги душанба кунида уруш йилларидаги қаҳрамонликлар ҳақида ҳикоя қилувчи кинофильмлар бепул намойиш этилади. Кинофестиваль келгуси йилда ҳам давом эттирилади.

Ҳар бир фильм бошланишдан аввал уруш қатнашчилари, фахрийлар билан учрашув бўлиб ўтади. Ҳозиргача бу ерда «Ўзбекфильм» киностудиясида ишланган «41 йил олмалари», «Икки жангчи», «Генерал Раҳимов» каби фильмлар намойиш этилди.

Келгуси фильм намойишига бир қанча мактаблардан ўқувчилар ҳамда Ўзбекистон Қуролли Кучларининг миллий гвардияси зобитлари ҳам таклиф этиладилар.

Назокат УСМОНОВА.

САБЗАВОТКОРЛАР УЧУН

Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмаси ихтирочилари фақат картошка кавлайдиган янги машинанинг дастлабки синов нусхасини яратишди. Бу ишни корхонанинг 31-йиғув цехи амалга оширди.

— Яратган техник мосламамизнинг энг биринчи нусхасини баҳорги картошка ҳосилини йиғиб-теришда синаб кўрган эдик, — дейди цех бошлиғи Юрий Парфиров. — Натижа ижобий бўлганлиги учун ҳозирги тақчил шароитга қарамай бор имкониятларни ишга солиб яна ишлаб чиқаришга киришдик. Кечки картошка ҳосилини йиғиб-теришда бу машинадан Бухоро, Сирдарё, Жиззах вилоятларининг сабзавоткорлари тўлиқ фойдаланиш истагида ҳар бирлари 10 тадан сотиб олишни мўлжаллашган. Айни кунда уларнинг буюртмасини адо этмоқдамиз.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

СИНАБ КЎРИЛДИ

Шаҳримиздаги йирик ишлаб чиқариш корхоналарида тайёрланаётган халқ истеъмоли буюмларининг турлари кундан-кунга ортиб бормоқда. Биргина Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги ишлаб чиқариш бирлашмасининг ўзида 200 турдан ортиқ халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқарилади. Бу маҳсулотларнинг турлари яқиндан бошлаб яна биттага кўпайди. У 3 метргача бўлган узунликдаги маккажўхори пояси ва бошқа турдаги ўт-ўланларни ўриш, янчиш, майдалаш, тиркамаларга узатиш ва тўплаш имкониятига эгадир.

Жамоа тайёрлаган бу машина қишлоқ хўжалигида синаб кўрилди.

Гулнора САЪДИЕВА.

*** Маданият хабарлари**

ШЕЪРИЯТ МУХЛИСЛАРИГА

Сергей Есенин уймузейи ходимлари томонидан тайёрланган «Сергей Есенин Тошкентда» деб номланган янги тадбир шу кунларда шаҳримиз маданият масканларида мухлисларга тақдим этилмоқда. Улуғ рус шоири, ўзининг оташин шеърлари билан кўпчиликнинг қалбидан муносиб ўрин олган бу шоир ижодига қизиқиш катта. Унинг кўплаб асарлари ўзбек тилига таржима қилинган бўлиб, севиб ўқилмоқда.

Яқинда Чилонзор туманидаги кўзи ожизлар жамияти маданият саройида ҳам шундай тадбир бўлиб ўтди. Шеърхонлик сўнгида маданият саройи қошидаги «Саховат» ашула ва рақс дастасининг концерт дастури намойиш этилди.

ҚИЗИҚИШ БИЛАН

Тошкент тўқимачилик маданият саройи қошидаги халқ театри жамоаси томонидан тайёрланган «Кулги ҳамроҳингиз бўлсин» деб номланган дастур кулгисеварлар томонидан қизиқиш билан кутиб олинди. Ўзбек муаллифларининг ҳазил саҳна асарлари, ҳангома, ҳажвиялари ва халқ оғзаки ижоди намуналаридан Афанди латифалари асосида саҳнага олиб чиқилган мазкур томошани Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Аҳмаджон Юнусов саҳналаштирган. Ҳаваскор артистлардан Наргизахон Исмоилова, Ёқубжон Камолов, Ширин Расулова, Олимжон Яҳёевлар ижро этаётган сиймолар маҳорат билан талқин этилгани учун кўпчиликка манзур бўлмоқда.

Маданият саройининг ўзбек халқ чолғу асбоблари ва доирачилар дасталари ҳам томошага файз бағишлашаяпти.

ДОЛЗАРБ МАВЗУЛАРДА

Шайхонтоҳур туманидаги «Учрашув» клубининг навбатдаги йиғилишида халқаро шарҳловчи Дмитрий Уланов «Жаҳон бир ҳафта ичида» деб номланган маърузаси билан қатнашди. Нотиқ сайёрамизда содир бўлаётган воқеалар, давлат раҳбарларининг учрашувлари, мамлакатимизнинг ички ва ташқи сиёсати ҳақида тўпланганларга сўзлаб берди. Тингловчиларнинг саволларига аниқ далиллар асосида жавоб қайтарди.

Учрашув сўнгида Фарид Нурмуҳамедов раҳбарлигидаги «Дўстлик» дастаси янги концерт дастурини намойиш этди.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

*** Кимошди савдосида**

ХУСУСИЙЛАШТИРИШ ДАСТУРИ БЎЙИЧА

Яқинда Тошкент шаҳрида кўчмас мулк иншоотларининг иккинчи очиқ кимошди савдоси ўтказилди. У давлат мулкини хусусийлаштириш йўлидаги яна бир қадам бўлди.

...— Кимошди савдосига биринчи рақамли иншоот қўйилади, — деб эълон қилади бош брокер. — Унинг бошланғич нархи юз миллион сўм...

Кимошди савдосига қўйилган бу иншоот Юнусобод туманининг «Марказ-4» мавзесида жойлашган 461 ўринли «Дўстлик» меҳмонхонаси эди. Шуни айтиш керакки, харидорлар ана шу иншоот билан кимошди савдосига қадар танишиш имконига эга бўлдилар, уни харид қилиш имкониятларини ўз тарозларининг палласига обдон қўйдилар. Ана шу боисдан ҳам кимошди савдоси пайтида масала анчагина тез ҳал бўлди, меҳмонхона ўзининг янги хўжайинига эга бўлди: унинг бундан буёнги хўжайини «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясидир.

Умуман олганда 40 га яқин имконияти жуда ҳам аниқ бўлган харидорлар ушбу кимошди савдосига зўр қизиқиш билан муносабатда бўлдилар. Кимошди савдосида қатнашишга 7 та иншоотдан 6 тасига 10 та буюртма берилди. Шулардан 4 та иншоотга 2 тадан буюртма, 2 та иншоотга эса 1 тадан буюртма берилди. 4 та иншоотни сотишдан тушган пул миқдори 128 миллион сўмни ташкил этди.

Ҳозир давлат мулк қўмитасида харид шартномалари тузилмоқда ва хусусийлик ҳуқуқини берадиган вақтинчалик ордерлар топширилмоқда. Кўчмас мулкнинг янги эгалари иншоотларнинг тўла қийматини тўлаганларидан кейин доимий ордерларга эга бўладилар.

Шундай қилиб, кимошди савдолари ҳаёт тақозосига айланмоқда, у хусусийлаштириш бўйича республикамизда белгиланган дастурнинг ягона мақсад сари амалга оширилишига имконият яратмоқда. Кимошди савдосидан давлат бюджетига тушаётган маблағлар шаҳарни ривожлантиришга, аҳолининг ижтимоий масалаларини ҳал қилишга сарфланмоқда.

«Оқшом» муштарийларини яна бир бошқа савол қизиқтириши табиийдир. Хўш, Тошкентда шу йил 30 апрель куни бўлиб ўтган биринчи кимошди савдосидаги иншоотларнинг тақдири қандай бўлди? Бу ерда шуни айтиш керакки, 10 та квартирани сотиб олган ташкилотлар унга ўзларининг ходимларини кўчириб киритишди. «Хадра» меҳмонхонаси қайтадан жиҳозланишга муҳтож бўлганлиги боисдан бу ерда ҳозир таъмирлаш-қайта тиклаш ишлари олиб борилмоқда. Юнусобод даҳасидаги озиқ-овқат дўконида ҳам ишлар ниҳоясига етказилмоқда. Ибн Сино даҳасидаги дўконда унинг янги эгалари пардозлаш ишларини бошлаб юборишди. Эски Жўва бозоридаги умумий овқатланиш тармоғининг чап томонидаги чойхонада таъмирлаш ишлари давом этмоқда. Ўрикзор даҳасидаги иккита турар жой коттежларида эса яқин вақтлар ичида ҳовли тўйлари ўтказилади.

Саид БОТИРОВ.

Маҳаллада «Шоҳнома» кечаси

Шарқнинг буюк шоири Фирдавсийнинг «Шоҳнома» асари жаҳон адабиётининг энг ноёб дурдоналаридан бўлиб, бугунги кунда башариятнинг ажралмас мулкига айланган. Яратилганига 1000 йил тўлган ушбу асар ҳамон ўзининг улкан аҳамиятини йўқотгани йўқ, уни ҳар бир авлод вакиллари севиб ўқимоқдалар. Айни кунларда «Шоҳнома»нинг 1000 йиллигини бутун дунёда кенг нишонлашга ҳозирлик кўрилмоқда.

Яқинда шаҳримиздаги Фирдавсий номли маҳаллада ҳам ушбу санага бағишланган адабий кеча ва шоҳномахонлик бўлиб ўтди. Унда Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг ўқитувчилари қатнашиб, шоир ҳаёти ва ижоди, «Шоҳнома» асарининг аҳамияти ҳақида гапириб бердилар. Шундан сўнг «Шоҳнома»дан парчалар ўқилди. Кечада таниқли шарқшунос олим, халқаро Фирдавсий мукофоти соҳиби Шоислом Шомуҳамедов иштирок этди.

Беҳзод ҲУСАНОВ.

«Тушимга кирибди Қодирий бобо»

Шаҳримиздаги Абдулла Авлоний номли маданият уйи ижодий жамоаси томонидан улкан адиб Абдулла Қодирий таваллудининг 100 йиллигига бағишлаб тайёрланган «Тушимга кирибди Қодирий бобо» деб номланган театрлаштирилган дастур кенг томошабинлар ҳукмига ҳавола этилди. Адибнинг «Ўтган кунлар», «Меҳробдан чаён» романларидан олинган драматик лавҳалар, мумтоз куй ва қўшиқлардан иборат томоша катта қизиқиш билан кутиб олинди.

Шамсиддин Қодиров сценарийси асосида саҳналаштирилган ўзига хос саҳна асарида Кумушбиби ва Отабекларнинг монологлари орқали адибнинг ўтган кунлари томошабин олдида гавдалантирилади.

Собир САИДОВ.

ТАЛАБАЛИККА БАҒИШЛОВ

Тошкент кимё-технология институти раҳбарияти, ўқитувчилар жамоаси ва бу йил ўқишга қабул қилинган биринчи курс талабалари Ҳамза номли театрга йиғилишди. Бу ерда талабаликка бағишлов кечаси бўлиб ўтди. Ушбу илм даргоҳида бу йил ўқишни бошлаган йигит-қизларни мураббийлар ва институт жамоаси қизғин табрикладилар. Жумладан, институт ректори, техника фанлари доктори, профессор, Халқаро Олий таълим академиясининг академиги Тўлқин Миркомилов сўзга чиқиб, талабаларни қадим аллома боболаримиз ишининг муносиб давомчилари бўлишга, мустақил Ватанимиз тараққиёти йўлида етук мутахассислар бўлиб етишишларига тилак билдирди.

— Сизнинг чуқур билим олишингиз учун ҳамма шароитлар мавжуд,— деди ректор, — юртимиз илм-фанини юксалтириш эндиликда сизларга ҳам боғлиқ.

Шундан сўнг талабаларга Талабалик гувоҳномаси билан бирга Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тақдим этилган «Ўзбекистон — мустақил тараққиёт йўлида» номли рисола, шунингдек, рамзий синов дафтарчаси ва «Илмлар калити» ҳам тантанали суратда топширилди. Кеча сўнгида Ҳамза театри артистлари тўпланганларга «Бахтиқаро келин ёки...» спектаклини намойиш қилдилар.

Ботир ҲАСАНОВ.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг уч йиллиги муносабати билан Тунис, Греция, Украина, Латвия, Миср Президентлари, Буюк Британия қироличаси ва бошқалар мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов номига самимий қутловлар йўлладилар.

● Республика Олий Кенгаши XVI сессияси кун тартибига киритилган масалалар муҳокамасига бағишлаб Қорақалпоғистон Республикаси, Қашқадарё, Сурхондарё ва Хоразм вилоятлари фаолларининг йиғилишлари бўлиб ўтди.

● Жанубий вилоятлар—Қашқадарё, Сурхондарё ва Бухорода машинада пахта теришга киришилди.

● Тошкентга келган «Якобс паккард» компанияси президенти Клаус Якобс бошчилигидаги Ғарбий Европа ишбилармонлари делегацияси Вазирлар Маҳкамаси ва Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигида қўшма корхоналар таъсис этиш ҳамда савдо уйларини очиш юзасидан музокаралар ўтказдилар.

● Тошкент вилояти ҳокимлигида «АЕС ' Холланд групп» компаниясининг раҳбари К. Альберс бошчилигидаги Голландия қишлоқ хўжалиги мутахассислари делегацияси билан ўзаро ҳамкорлик қилиш юзасидан фикр алмашинди.

● Самарқандда Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллигига бағишлаб катта хайрия марафони ўтказилди. Унда мамлакатимизнинг таниқли санъаткорлари билан бир қаторда Японияда ташриф буюрган «Мизико» байналмилал дастаси ҳам иштирок этди.

● Тошкентда республика Қизил Ярим Ой жамиятини ривожлантириш масалаларига бағишланган халқаро семинар иш бошлади.

● «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси учувчилари илк бор Тошкент—Нагоя (Япония) йўналиши бўйлаб парвозни амалга оширдилар. Мамлакатимиз учувчилари ана шу йўналиш бўйича ҳозирча ҳафтада бир марта парвоз қиладилар.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Фаластин давлатининг Президенти Ёсир Арафот бугун қисқа муддат Москвада тўхтаб, Россия раҳбарияти билан музокаралар ўтказади.

● Қримда ҳокимият танглиги давом этяпти. Қрим Олий Кенгаши кеча бу республика президенти Юрий Мешковнинг парламент Конституцияга ўзгартиш киритиб, президент ваколатларини сезиларли даражада чеклаш тўғрисида қарор қабул қилинган 7 сентябрдан аввалги ҳолатга қайтиш тўғрисидаги таклифини рад этди. Маълумки, ана шу қарор қабул қилингандан сўнг Юрий Мешков парламент фаолиятини тўхтатиб қўйиш тўғрисида фармойиш чиқарди. Қримда дам олаётган Украина Президенти Леонид Кучма президент Юрий Мешков ва Қрим Олий Кенгашининг раиси Сергей Цеков билан учрашиб, улар ўртасида юзага келган муҳолифатни ҳал этиш учун ҳар икки томоннинг ҳам куч ишлатишига йўл қўймаслиги тўғрисида огоҳлантирди.

● 12 сентябрь куннинг иккинчи ярмида Абхазиядаги тинчликни сақлаш кучлари сафида бўлган Россия армиясининг икки зобити панадан туриб қилинган ҳужум оқибатида ҳалок бўлди. Грузия раҳбари Эдуард Шеварднадзе буни минтақада ўрнатилаётган тинчликка қарши сиёсий иғвогарлик, деб баҳолади.

ХОРИЖДА

● АҚШ давлат котиби Уоррен Кристофер берган баёнотга кўра, 17 мамлакат Гаитида қуролли тўнтариш қилган ҳарбийларни ҳокимиятдан четлаштириш учун ўзларининг 1500 нафар ҳарбий хизматчисини ажратишга тайёр эканлигини билдирган.

● Канаданинг Квебек вилояти миллий йиғилишига ўтказилган сайловларда Квебек партияси ғолиб чиқди. Бу партия ана шу француз тилида сўзлашувчи Квебек вилоятини Канададан ажратиб, алоҳида давлат тузишга интилмоқда. Бу партия етакчилари вилоятда ушбу масалада яқин орада референдум ўтказилишини маълум қилдилар.

● Бугун Буюк Британия ташқи ишлар маҳкамасининг раҳбари Дуглас Херт илк бор Вьетнамга икки кунлик расмий ташриф билан келади.

● Шу якшанбадан душанбага ўтар кечаси 38 ёшли Френк Кордер ўғирлаб қочган енгил бир моторли «Сессна» ўқув самолёти Вашингтондаги АҚШ Президенти қароргоҳи —Оқ уй ёнидаги майсазорга қулаб тушган. Учувчи ҳалок бўлган. Президент Клинтон эса рафиқаси билан Оқ уй яқинидаги меҳмонхонада бўлганлиги сабабли бирор шикаст олмаганлар.

● АҚШ олимлари Марс орбитасига учирилган йўлдошдаги робот 1997 йил 4 июль куни ана шу сайёрага қўнишини маълум қилдилар.

● Футбол бўйича Ўзбекистон аёллар терма командаси Ҳиндистонда майдон эгалари, шунингдек Болгария, Венгрия, Гана, Янги Зеландия, Россия, Чили футболчи дугоналари иштирок этган халқаро турнир ғолиби бўлдилар.

ЭНГ МУНОСИБЛАР—ҒОЛИБ

Сергели туманида маҳаллалар фаолиятини кучайтиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Кўп қаватли уйлардан иборат, янги ташкил этилган маҳаллаларда турли миллат вакиллари истиқомат қиладилар. Шунинг учун бу ерда ҳар хил миллий маданият марказлари ишлаб турибди. Яқинда ХДП туман кенгаши ва Ёшлар ташкилоти билан ҳамкорликда Усмон Носир боғида уюштирилган халқ сайлида «Энг яхши маҳалла» кўрик-танлови ҳам бўлиб ўтди. Маданий, оммавий-спорт тадбирлари, миллий расм-русумлар, тўйлар ва бошқа маросимларни намунали уюштириш бўйича бўлган танловда «Маданият», «Оқибат», Амир Темур ва «Иттифоқ» маҳаллалари ғолиб бўлиб, «Энг намунали маҳалла» деган номга муносиб деб топилдилар. Шунингдек, уйғур миллий маданият марказининг фаолияти ҳам энг намунали деб баҳоланди. Шу ернинг ўзида ХДП туман ташкилотининг котиби беш кишига партия гувоҳномаларини топширди.

Файзли ўтган сайилда Ўзбекистон халқ артистлари Зикир Муҳаммаджонов ва Пўлат Саидқосимовлар ҳам иштирок этишди. Хурсандчилик ва қаҳ-қаҳалар куй-қўшиқларга уланди.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

*** Спорт**

Шахматчиларимиз зафар қучишди

Ўн олти ёшли тошкентлик ёш шахматчи Рустам Қосимжонов шу йил ёзда Венгрияда ўтказилган ўсмирлар мусобақасида бронза совринини олишга муваффақ бўлган эди. Яқинда Рустам Катар пойтахти — Доха шаҳрида бўлиб ўтган ёшлар Осиё беллашувида олтин медални қўлга киритиб, азалдан донишмандлар юрти ҳисобланган Ўзбекистоннинг муносиб фарзанди эканлигини яна бир бор исботлади. Шу ерда унга «Осиё чемпиони» унвони ҳам берилди.

Яна бир хушхабар: Рязань шаҳрида шахмат бўйича халқаро турнир ниҳоясига етди. Жаҳоннинг турли бурчакларидан келган 150 нафар кучли шахматчилар ўзаро беллашган ушбу турнирда вакилимиз — икки карра Ўзбекистон чемпиони чирчиқлик Сайдали Йўлдошев 9 имкониятдан 7,5 очко жамғариб, биринчи ўринни эгаллади. Шу ерда ўтказилган тезкор ўйинларда ҳам унга тенг кела оладиган рақиб топилмади.

Бозор ЭГАМОВ.

Анъана давом этади

Кейинги пайтларда республикамизда теннис тобора ривожланиб боряпти. Йирик саналар ва байрамларга бағишлаб турли мусобақалар уюштириш анъанага айланмоқда. Жумладан, куни кеча «Динамо» теннис майдончаларида мустақилликнинг уч йиллигига бағишланиб ўтказилган «Мустақиллик кубоги» учрашувларида 50 га яқин теннисчи иштирок этди. Улар орасида Темур Ғаниев, Дмитрий Томашевич, Темур Хонхўжаев, Вадим Куценко каби номлари кўпчиликка таниш бўлган умидли теннисчилар ҳам бор. Қизиқарли ўтган беллашувлардан сўнг, Дмитрий Томашевич ва Вадим Куценколар сўнгги финал босқичига йўлланма олдилар.

Ғолибни аниқловчи ўйин жуда шиддатли ва мурosasиз бўлди. Ёзда ўтказилган «Президент кубоги» ўйинларида иштирок этган Дмитрий Томашевич Ўзбекистоннинг энг кучли теннисчиларидан ҳисобланади. Лекин Вадим Куценко маҳоратда ўзининг рақибига тенг кела олишини исботлагач, ўйин янада шиддатли тус олди. Катта маҳорат ва тажрибаси туфайли Дмитрий Томашевич ғалаба қозонишга муваффақ бўлди.

Мусобақанинг қизлар ўртасидаги баҳсларида 18 нафар теннисчи иштирок этди. Финал ўйинидан сўнг ғолиблик Светлана Синицинага насиб этди.

Бобур ХАЛИЛОВ.

«Малика» ҳиссадорлик жамияти трикотаж буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳар томонлама гўзал ва иболи қизлар меҳнат қилишади. Уларнинг қай бири билан суҳбатда бўлманг энг аввало юртимизнинг тинчлиги ҳақида, оилаларнинг тотувлиги ҳақида сўз юритишади. Корхона ишчиси Доно Абдуваҳобованинг ҳам ўз олдига қўйган юксак орзу-мақсадлари бор. У ўша орзу-мақсадларга эришишни меҳнатда эришаётган ютуқларида, юртига қилаётган ҳалол хизматида деб билади.

СУРАТДА: Доно Абдуваҳобова.

Ёшлар Иттифоқи ташкилотларида

ЭЛИМ ДЕБ, ЮРТИМ ДЕБ ЁНИБ ЯШАШ КЕРАК

Суҳбатдошимиз Алишер Уринбоевич Тешабоев 1964 йилда туғилган. Ҳуқуқшунос. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасида оддий ходимликдан Марказқўм биринчи котиблигигача бўлган йўлни босиб ўтган. Котиб сифатида, фаолият бошлаганига ҳали кўп вақт ўтмаган бўлса-да бир талай ишларни амалга оширишга эришди. У бир сўзли, қатъий интизомга амал қилади ва бошқалардан ҳам шуни талаб этади. Шиори: «Ғайрат камарини белга маҳкам боғлаб, олға интилиш, изланиш ва бунёдкорлик».

— Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи олдидаги асосий мақсад — ёшларни она-Ватанга, қонунларимизга, Президентимизга ҳурмат руҳида тарбиялаëмоқдир, — дейди Алишер Тешабоев. — Биз бу улуғ мақсадлардан ҳеч қачон оғишмаймиз. Бироқ бу нарсаларни мудом қуруқ ғоялар тарзида тушунмаслик лозим, Зеро, ҳаётнинг ўзи мақсадга эришишда турли-туман йўллар излаб топишни, ижодкорликни талаб этмоқда. Сир эмас, тижорат билан шуғулланиш бугунги кунда ёшларнинг оммавий машғулотига айланиб бормоқда. Аммо тижорат билан тижоратнинг фарқи бор. Шу ўринда бизда кўпинча тадбиркорлик маданияти сустлиги аён бўлиб бормоқда. Биз ёшлар — тадбиркорлар билан олиб бораётган сиёсатимизда шу нарсага алоҳида урғу беряпмиз.

Иттифоқимиз қошидаги ёшлар институтида тадбиркорликдан ҳам сабоқ берилияпти. Лекин фақат бизнес, тадбиркорлик билангина давлатни ривожлантириб бўлмайди. Фақат тижоратчиларгина истиқомат қиладиган мамлакатни ўзингиз бир тасаввур қилиб кўринг. Бу бир ҳавоси сўриб олинган бўшлиқни эслатади. Ёшларнинг илмий имконияти йўқолиб кетмаслигини назорат қилиш, лозим топилганда маънавий рағбатлантириб туриш бизнинг асосий вазифамиз, бурчимиздир. Чунки келажак — илм одамлари, ёш зиёлилар қўлидадир.

— Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқининг XXVI қурултойи бўлиб ўтганига кўп вақт бўлгани йўқ. Шундай бўлса-да, ёшлар ҳаётида муҳим ўзгаришлар рўй бермоқда.

— Республикамиз аҳолисининг 50 фоизини 18 ёшгача бўлган ёшлар ташкил этади. Бу — демак Мустақиллигимизни мустаҳкамлаш йўлида қилинадиган ишлар масъулиятининг ярми биз ёшлар зиммасидадир. Бугун биз олдимизда турган вазифаларни режалаштириб, илгари йўл қўйилган хато ва камчиликларни таҳлил этиб, галдаги ишларимизни белгилаб олдик. Энг муҳими, ташкилотимизнинг Низом ва Дастурини тасдиқладик. Президентимиз Ислом Каримовнинг «Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак» деган ҳароратли сўзлари Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқининг шиорига айланди.

— Бугунги кунда ташкилот қандай тадбирларни амалга оширмоқда?

— Мафкурамиз ёшларда ўз юртидан, ўз ҳурриятидан фахрланиш туйғуларини шакллантириш, уларда миллий ифтихор, ғурур, ватанпарварлик туйғуларини жўш урдириш, шу юрт, шу замин, шу Ватаннинг фидойи ўғлони бўлиш руҳида тарбиялаш ғоялари билан суғорилган. Мустақиллик қасрининг ўзига хос нашидаси, ўзига хос залвори, ўзига яраша юки — ташвишлари бор. Ташкилотимиз республика ёшлари ҳаётидаги кўндаланг турган энг муҳим масалаларни ҳал этишга, уларни Ватан ободлиги ва халқ фаровонлиги йўлида республика хукумати атрофига ҳар қачонгидан ҳам маҳкамроқ жипслаштиришга хизмат қилади.

Ташкилотимизнинг бевосита «Орол, она, бола» хайрия тадбири, анъанавий бўлиб қолган «Ҳамшира» кўрик-танлови, ёш тадбиркорларнинг «Тадбиркор» илмий-амалий анжуманлари, «Талабалар баҳори» фестивали (1993 йилдан бошланган), Ёш ҳуқуқшуносларнинг илмий-амалий анжуманлари бундан буён мунтазам ўтказиладиган бўлди. Навбатдагиларни ҳам режалаштирмоқдамиз.

— Мураккаб бозор иқтисодиёти шароитида республика ёшларига кўрсатилаётган ёрдам ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Бугунги кунда биз ёшлар ва ёш оилаларнинг турмуш тарзига нигоҳ ташласак, иқтисодиёти даврида уларнинг олдида кўндаланг турган қуйидаги муаммоларни учратамиз: уй-жой масаласи, тузукроқ маошли иш жойи ва маданий ҳордиқ чиқариш масалалари. Президентимиз Фармонига биноан уй-жойга муҳтож бўлган ижодкор ёшлар учун республикамизнинг барча вилоят марказларида ва Қорақалпоғистон Республикасининг Нукус шаҳрида 30 квартирали, Тошкент шаҳрида эса 60 квартирали ажратилган уйлар қўмиталаримиз орқали тақдим этилди.

— Иттифоқнинг халқаро алоқаларига ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи ҳозирги кунда Малайзия, Хитой, Россия, Озарбайжон, Марказий Осиё мамлакатларининг ёшлар ташкилотлари билан мунтазам алоқаларни йўлга қўйган, XXVI қурултойимиз ишида ҳам бу мамлакатларнинг кўпчилиги иштирок этишди. Ҳозирги пайтда биз билан алоқа қилаётган мамлакатлар билан ҳамкорликда ёшларнинг ҳаётига доир бир қанча масалаларнинг лойиҳасини ишлаб чиққанмиз. Ўйлайманки, булар ҳам ўз амалий якунини топади. Бундан ташқари халқаро алоқалар доирасини кенгайтириш устида доимий иш олиб боряпмиз.

— Алишер Уринбоевич, дарҳақиқат, келажакни ёшлар яратади. Шундан келиб чиққан ҳолда, бугунги тадбирлар келажакнинг меваси деганларидек, ёшлар билан ишлашда асосан нималарга жиддий эътибор беряпсизлар?

— Тўғрисини айтганда, биз бугунги ёшларнинг талаб ва эҳтиёжлари, орзу ва ўйлари устида ишляпмиз. Ҳар бир кўрилаётган чора ва тадбирлар заминида фақат ёшларнинг, ҳа, фақат ёшларнинг бир талай ечимини кутаётган муаммолари ётибди. Ёшларнинг эрталарини ўйлаган ҳолда Президентимиз Ислом Каримов айтганларидек, қишлоқларга саноатни олиб кириш, ёшларни касбга йўналтириш, ўқитиш, малакаларини ошириш устида жиддий иш олиб бормоқдамиз. Бугунми-эртами, раҳбарлик лавозимлари ёшларга топширилади. Бунинг учун эса ҳар бир ёш ҳар томонлама тайёр ва ҳушёр бўлиб туриши лозим. Негаки, энди аввалгидек, кимларгадир суяниб иш тутадиган давр ўтди. Ҳозир ҳар ким ўз билимига, кучи ва ғайратига, эътиқоди ва мақсадига эга бўлиши керак. Айниқса бугунги кунда амалдорлик, мансаб, шон-шуҳрат, обрў-эътибор шоҳсупаси эмас, аксинча, халқ юмушига қайиша оладиган, халқ дардига дармон бўла оладиган, муҳими, халқнинг оғирини енгил қила оладиган раҳбар бўлмоғи керак.

— Мароқли суҳбат учун ташаккур.

Суҳбатдош Юсуф АБДУЛЛАЕВ.

«Сўнмас шон-шуҳрат» танловига

ЎҚЧИ КЎЧАЛИК ЖАНГЧИ

Кўп болали оиланинг тўнғич фарзанди бўлгани боис у ёшлигидан ҳаётнинг аччиқ-чучугини эртароқ тотиб кўрди, ота-онасининг чинакам ҳамкори ва мададкори бўлди. Уруш бошлангач, унинг ҳам ғам-ташвиши ортди. Унинг бирдан-бир орзуси шифокор бўлиш, одамларнинг дардига даво топиш, малҳам бўлиш эди. Бу эзгу ниятини амалга ошириш мақсадида Мавлуд яхши тайёргарлик кўриб, Тошкент Давлат тиббиёт институтига кирди. Дастлабки пайтларданоқ, ўргатилаётган тиббий фанлар ичида унга негадир «Одам анатомияси» жуда ёқиб қолди. У бу фанга шунчаки ихлос қўймади, балки йигитлик бурчини адо этиш учун эртами-индин жангга бориши муқаррарлигини чуқур ҳис қилиб, қарсиллаб кетаётган қирғинбарот шароитида одам танасининг барча аъзоларида турли-туман жароҳатлар бўлиши мумкинлиги ва бундай ҳолатларни тўғри тушуниб, идрок этиш, қайси йўсинда илмий талқин қилишни ўз олдига асосий мақсад қилиб қўйди. Тахмини тўғри чиқди. Мавлуд Ғуломов ўқишнинг биринчи босқичини тугатиши биланоқ, 1942 йилнинг кузида Ватан ҳимоясига сафарбар бўлди. Онаси кўзда ёш билан уни бағрига босиб, нон тишлатди:

— Ой бориб, омон кел, болам!

Отаси уни кузатаркан, томоғига бир нарса тиқилгандай бўлиб, аллақаери узилиб қолаётганлигини ич-ичидан сезиб турса ҳам, ўзини аранг босди. Қўлини унинг елкасига қўйиб, оҳиста деди:

— Дадил бўл, ўғлим! Хайр, соғ кўришгунча!

Мавлуд қисқа ҳарбий тайёргарликни аввал Фарғона, сўнгра Андижон шаҳарларида ташкил этилган бўлинмаларда ўтди. Ўқчилар кўчасидан эмасми, тиришқоқ, зийрак ва тийраклиги боис ўзига топширилган қурол-яроғнинг сиру асрорларини тезда ўрганиб, даладаги дастлабки машғулотлардаёқ ўзининг моҳир мерганлигини кўрсатди қўйди: масофадан ҳаракатдаги доирага учта ўқ узиб, мўлжалга аниқ ва бехато тегди, махсус «Аълочи снайпер» кўкрак нишони билан тақдирланди.

Бундан ниҳоятда руҳланган Мавлуд жанговар машғулотларга янада фаол қатнашиб, катта сержант унвонига сазовор бўлди.

— Эшелонда Москва томон кетар эканмиз, — дея ўтган воқеаларни кўз олдига келтирди Мавлуд ака, — Кузнецк шаҳрига етганимизда бизни бошқа ҳарбий бўлинмалар билан қўшиб, аралаштириб юборишди. Эшелонимиз дам юриб, дам тўхтайди. Атрофга назар ташласак, ҳаммаёқда ағдар-тўнтар бўлиб, пачоғи чиқиб, қорайиб, куйиб-ёниб кетган танклар, машиналар, вагонлар, самолётлар, ағдарилиб ётган дов-дарахтлар кўзга ташланади. Бу ерларда бир неча кун илгари жанг бўлиб ўтгани бузилган тўп, замбараклар, мина ва ўқ-дори солинган яшикларнинг бетартиб уюлиб ётганидан сезилиб турарди.

Бир воқеа сира ёдимдан чиқмайди. Йўлда юнусободлик Имомали Расулев деган йигит билан танишиб, дўстлашиб қолдик, ҳозир у Тошкент Давлат иқтисодиёт университети ҳуқуқшунослик кафедраси доценти бўлиб ишлайди. Биз ўша пайтлар урушга кетаётган бўлсак ҳам, ниҳоятда содда, тўғри, ишонувчан, қалби олов, беғубор эканмиз-да! Қувлик, шумлик, муғомбирлик йўқ эди бизда. Халтамиздаги ейдиган ҳамма нарсаларни аллақачон тинчитиб бўлганмиз. Йўлда берган қотган нону бир сиқим нўхот тиш синдиради. Эшелон қаерда тўхтаса, бизнинг абжир ва тадбиркор йигитлар лип этиб пастга тушиб, дарров ўтин-чўп қидириб, олов ёқиш пайига тушишади. Ёнларидаги овқат ейдиган идишлари — котелокдаги сувга нўхот солиб пиширишади. Бир жойда ўрмон ичида тўхтадик. Тахтачага катта қора ҳарфлар билан: «Эҳтиёт бўлинг! Бу ерга мина кўмилган!» деган ёзувлар дарахтларга қоқиб қўйилган. Шунга қарамай, ҳамма вагондан туша солиб, ўзини баравартга ўрмон ичига уриб кетди. Йигитлар бир пасда ўтин-чўп топиб, одатдаги машғулотлари билан банд бўла бошлашди. Қарасак, бир йигит ўрмон ичидан орқа тарафига бир шода мина жойлаштирилган икки қулоч тахтани бемалол елкасига қўйиб келаяпти!

— Ҳой-ҳой, эҳтиёт бўл! Мина ёрилиб кетади! — десак ҳам парвойи палак. Келиб-келиб у елкасидаги тахтасини ўтинга ишлатиш учун олов ёқаётганлар олдига келтириб ташлади. Кўпчилик бўлиб, минани эҳтиётсизлантирдик-да, запалини талашиб-тортишиб, уйдагиларга совға қилиб юбориш учун чўнтакларимизга солиб олдик. Бола эканмиз-да. Ҳамма даҳшат кейин бўлди. Имомали икковимиз қаттиқ баҳслашиб қолдик. Мен: «Минанинг устига 180 килограмм юк боссагина ёрилади, бўлмаса йўқ», десам, у: «Ундан камроқ бўлса ҳам ёрилиши мумкин» деб, мени енгмоқчи бўлади, денг. Охири гаров бойлашдик. Нимадан денг? Эсон-омон Тошкентга борсак, бир қулинг ўргулсин чойхона палов қилиб беришдан!

Мен мина кўмилиб, усти дўппайиб турган жойдаги тахтанинг устига қўрқмай чиқиб, бир-икки марта тепадан пастга силкиндим. Ҳеч нарса бўлмади.

— Мана, кўрдингизми, менинг оғирлигим аранг 50 кило келади, шунинг учун мина ёрилмади, — дедим ҳамон гапимни маъқуллаб. Қани, энди Сиз ҳам ёнимга чиқинг-чи, нима бўларкин.

— Чиқмаган номард, — деди Имомали мардлиги тутиб.

Энди икковимиз бир-биримизнинг қўлимизни ушлаб, худди ўзимизни тарозига солиб тортдираётгандек, яна бир неча бор тепадан пастга силкиндик. Ҳеч нарса бўлмади. Икковимизнинг оғирлигимиз аранг 85—90 кило келарди-да ўзи ҳам. Ҳазилимизнинг зил эканлигини ҳис қилиб, пастга тушиб, 10—15 қадам орқага юрганимизда, бирдан гумбир этган товуш ҳаммаёқни тутиб кетди-ку! Ўшанда бизни худо бир асраган, бўлмаса...

Ҳа, «Қирқ йил қирғин бўлса, ажали етган ўлар», дейишади. Лекин душман билан ҳаёт-мамот жангида эл-юрт манфаати йўлида ажалга тик қараб, ўлим билан юзма-юз кўришиш ҳар кимнинг ҳам қўлидан кела бермайди. Бунга фақат фидойи, мард ва жасур инсонларгина қодир холос.

— Жанггоҳларда тушингга кирмаган воқеа, ҳодисалар бўлар экан, — ҳикоясини давом этдирди Мавлуд ака. — Смоленск учун бўлган шиддатли жангларнинг бирида ўнг оёғимнинг болдиридан қаттиқ яраландим. Ётган жойим сувли, ботқоқ эди. Гоҳ ҳушимдан кетиб, гоҳ ўзимга келиб ётсам, бир аёл мени судраб, кўтариб, катта йўл ёқасига келтирди. Узоқдан жангчиларга овқат тарқатиб келаётган от қўшилган арава кўринди. Аравакаш чол бизни кўрдию, дарров аравасини тўхтатди. Бояги аёл билан икковлашиб бир амаллаб мени арава устига чиқаришди. Арава энди жойидан жилган эдики, орқамизга замбаракдан отилган ўқ тушиб ёрилди. От ҳуркиб, аравани олиб қочди. Шунда яна ҳушимдан кетдим. Кўзимни очсам, икки-уч киши мени авайлаб, замбилга олаяпти. Атрофимда менга ўхшаган ярадорлар оҳ-воҳ қилиб, инграб ётишибди. Билмадим, туш кўрдимми, кўзимга шу вақт отам кўриндилар. Тепамга аста келиб, пешонамни силаб:

— Нима бўлди сенга, ўғлим? Дадил бўл. Хайр, соғ кўришгунча, демаганмидим, дедилар.

Шу пайт ич-ичимдан тўлиб, беҳосдан, беихтиёр бир-икки марта овозимнинг борича қичқирдим:

— Ада! Адажон, қайдасиз?

Кўзимни очсам, ҳеч ким кўринмасди. «Аданг бу ерда нима қилади, Мавлуд? Алаҳсирама!», дедим ўзимга ўзим тасалли бериб. Шундан кейин руҳим бироз енгиллашиб, ўзимни анча ҳушёррок сездим. Ён-атрофимга қарасам, бир кексароқ жангчи замбарак итариб кетаяпти. Унинг юз тузилиши, юришлари худди отамга ўхшарди. Яна беихтиёр ич-ичимдан кучли садо чиқди:

— Адажон!

Бояги одам йўлидан тўхтаб, ҳеч нарсага тушунмагандай, олазарак орқасига қаради. Кимдир уни туртиб, мени кўрсатди. У мен томонга яқинлашар экан, кўзларига ишонмай, шердек ўкириб, ўзини бағримга ташлади.

— Мавлуд, сенмисан, ўғлим?

— Ҳа, менман, ада, менман!

— Нима бўлди сенга? Оғир ярадор бўлмадингми ишқилиб? Дадил бўл, ўғлим.

— Сиз бу ерда нима қилиб юрибсиз? Мен кетаётганимда Сиз уйда эдингизку!

— Ҳа, сендан кейин мен ҳам жангга отландим.

— Уйдагилардан хат-хабар олиб турибсизми? Ойим, укаларим соғ-саломатми?

— Ҳаммалари тинч, омон, ўғлим. Хат ёзсанг улардан менинг адресимни сўра, хат ёзиб тур. Саломат бўл, болам. Хайр, соғ кўришгунча! Бизникилардан узилиб қолмай, хайр, болажоним, хайр!..

«Тоғ-тоғ билан учрашмас, одам одам билан учрашар», деганлари шу бўлса керакда!

Ўшандан сўнг Мавлуд Ғуломов Калуга, Москва, Краснокаменскдаги ҳарбий госпиталларда 6 ой даволаниб, 4 марта мураккаб операцияларни бошидан кечирди. У госпиталда ётганида отаси билан хат ёзишиб турди. Отаси унга ёзган хатларининг бирида шундай ёзган эди: «Сенга сингилча, менга қизалоқ муборак бўлсин! Исми Дилфуза! Ишқилиб, умри, ризқу насибаси, ота-онаси, бахти-саодати билан берган бўлсин! Уйга мендан олдин борсанг, мен учун ҳам қизалоқни ўпиб, эркалаб қўйгин».

Мавлуд Ғуломов 1944 йилнинг кузида қўлтиқтаёқда ўзи туғилиб ўсган қадрдон Ўқчи маҳалласига кириб келдию, биринчи қилган иши ҳозир бардҳаёт, табаррук 90 ёшга кириб, пиру бадавлат бўлиб юрган онахони Рихсихон момони ва эл-юрт назарига тушиб, таниқли шифокор, оташнафас сухандон, «Соғлом авлод учун» орденининг соҳибаси бўлиб етишган Дилфуза Ғуломовани бағрига босиб, ҳўнг-ҳўнг йиғлади. Бу қувонч ёшлари эди.

Мавлуднинг отаси Ғулом Исамуҳамедов 1945 йилнинг майида Ғалабани Берлинда кутиб олиб, уйга қайтгунча у яна оилани онаси билан бирга бошқариб, ўқишини давом этдирди.

Айни кунларда уруш ва меҳнат фахрийси, тиббиёт фанлари номзоди, Республика жисмоний тарбия институти «Одам анатомияси» кафедраси доценти, кўплаб жанговар орден ва медаллар нишондори, минглаб тиббиёт ходимлари ва жисмоний тарбия бўйича мутахассисларнинг мураббийси ва устози Мавлуд Ғуломов Тошкент шаҳрининг ота мерос Ўқчи маҳалласида оила аъзолари, фарзанду дилбандлари даврасида яшаб, ҳаёт нашидасини сурмоқда.

Искандар РАҲМОН.

● Танлов ҳомийси — «Совпластитал» қўшма корхонаси.

Маънавият сарчашмалари

ЭЗГУЛИККА ЧОРЛОВЧИ ТАЪЛИМ

Қадимги ҳинд фалсафаси милоддан 1000 йил муқаддам вужудга келган. Улар тўрт ведадан иборат. «Сама», «Йаджур», «Ргведа» ва «Атқарва».

Одамлар учун ведаларни тушуниш жуда қийинлиги ҳисобга олиниб, улар тарихий ҳикоялар тарзида «Маҳобхарата» ва ўн саккизта «Пурани»ларда тушунтирилган. «Рамайана» ҳам тарихий ҳикоя тарзида ёзилган адабиёт, «Упаншад» (маҳфий таълимот) тўрт веданинг бир қисмига киради. Барча ведалар «Бҳагавад — гита», «Веданта сутра» каби китобларда умумлаштириб шарҳланган.

Веда билим дегани. Уларда инсонлар боғланган ва боғлиқликдан озод бўлган «жон» — руҳларга бўлинади. Боғланганлар тўрт қисмга эга. Хатоларга йўл қўйиш, алданиш, фириб бериш, ноқаслик. Бу тоифадаги кишиларнинг билими чекланган бўлади. Бундайлар моддий вужуд, нафс истакларидан воз кеча олмайдилар.

Боғланмайдиган руҳлар устки ва ички кийимларидан воз кечиб, мутлақ ҳақиқат, худо йўлида яшайдиган тирик зотлардир.

Тупроқ, сув, олов ва бошқа моддалардан иборат бўлган дағал тана устки кийим бўлса, ақл ва идрок инсоннинг ички кийимларидир. Жон «руҳ»га хизмат қилиб тангри сифатларини эгаллаганлар тирик зотлар ҳисобланади.

Ведаларда моддий дунёнинг уч сифати борлиги айтилган. Улар эзгулик, эҳтирос, жоҳилликдир. Моддий дунёнинг ўзи эҳтирос билан яратилган. Эзгулик билан сақлаб турилади. Жоҳиллик билан эса йўқ қилинади. Бу уч сифат ҳамма ерда, жумладан инсонда ҳам бор. Шунинг учун моддий дунёда яратиш, сақлаб қолиш ва йўқ қилиш жараёнлари содир бўлиб бораверади. Эҳтирос билан туғилган одамлар жамоати ҳам шундай ҳодиса ичида жамият эзгуликлар туфайли сақланиб турилади. Жаҳолатдан нобуд бўлади.

Моддий жисм туғилишга, қаришга ва ўлишга маҳкумдир. Лекин аксилмоддий дунё бундай эмас. У туғилмайди, ўлмайди ҳам. Чунки у ҳамиша тирик ва абадий бўлган олий руҳнинг зарраларидир.

Инсон руҳий камолотга ҳақиқий «агарйалар», яъни авлиё устозлар ёрдами билан эришади. Фақат улар орқали веда билимларини аниқлаш мумкин. Ҳаётдаги ўз бурчини тўғри англай олган шогирд овқатланиш, одамлар билан муносабатда бўлиш, қандай китобларни ўқиш, руҳий ибодат қонун-қоидаларига тўғри амал қилиши лозим. Ақл қуввати эзгуликка сарфланмоғи керак. Фақат инсонгина ўз қилмишлари учун жавобгардир.

Ҳайвонлар моддий дунёда яшашни биладилар. Уларнинг табиатда ўз вазифаси бор. Лекин одам ҳайвонга нисбатан муҳимроқ вазифани адо этиши керак.

Ведаларда айтилишича, ҳаётда инсон уч қонуният таъсирига дучор бўлади. Булар Карма, Янтига — яъни шакл олиш ва эркин ирода қонунидир.

Карма — бу сабаб ва натижа қонуни ҳисобланади. Ҳаётдаги барча фалокатлар, касалликлар, муваффақиятсизликлар коинот қонунларини бузиш натижасида содир бўлади. Хатолар инсониятнинг яхши яшашига тўсқинлик қилади. Хато хатони келтириб чиқаради. Аммо уни тузатиш ҳам ёлғиз унинг қўлидадир. Бу хатодан холис бўлмаганлар токи софланиб эзгулик йўлида яшамагунларича қайта-қайта дунёга келавередилар. Карма қонуни баъзи жамоаларда ҳам яратилади. Бундан ташқари инсон, оила, гуруҳ, халқ, давлат ва бутун ер ўз кармасига эга бўлади. Буларнинг ичида энг муҳими шахсий кармадир. Инсон ўзи учун яхшилик ёки ёвузлик қилса буни бошқаларга нисбатан қилган бўлади. Баъзида битта айбдор учун бутун халқ азоб чекади. Бу аслида қасос эмас, аммо руҳ хусусияти кўп шерикларни бирбири билан боғлайди.

Вақтга нисбатан уч хил — энди яратилаётган, вояга етган ва тўпланган карма бор. Фикрлар, интилиш, ҳаракат ва орзулар кармани яратади. Вояга етган тўпланган кармани маълум бир қисми, дейлик ёлғон, туҳмат, шубҳа, фикрлар дарҳол уларнинг манбаи бўлган одамнинг ўзига оғирлик қилади. Ёки ҳар бир яхши ишнинг савоби у ёки бу ҳолатда инсоннинг ўзига қайтади.

Янтига — шакл олиш қонунининг моҳияти ҳар бир умр аниқ топшириқни бажариши лозим. Кам ҳаракат қилиниб, бу вазифа токи адо этилмагунча инсон қайта-қайта туғилаверади.

Юсуф РАСУЛ,
аспирант.

Меҳнатинг — зийнатинг

Бир касбда қирқ йил

Юлдуз ака Абдуллаев 40 йилдан зиёд умрини темирйўлчилик касбига бағишлаган инсон. У 1954 йилда Тошкент темир йўли муҳандислари институтини муваффақиятли тугаллаб дастлаб Шимолий вокзалда йўл навбатчиси бўлиб ишлай бошлади. Бу ерда у институтда олган назарий билимларини амалда синаб кўрди. Тезда унинг ишлари юришиб кетди. Бошлиқлар меҳнатга чаққон йигитга ишонч билдиришди, йиғилишларда номи тез-тез тилга олинадиган бўлди. Кейин бошлиқ ёрдамчиси, ўринбосари, бўлим бошлиғи лавозимларида ҳалол пешона тер тўкди, Охири Тошкент пассажир станцияси бошлиғи лавозимида ишлаб, кўплаб кадрлар етиштиришга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшди. Кейин у қарилик гаштини суришга кетди.

Бироқ жамоага ўрганган одам уйда кексалик нафақасини кутиб ўтира олмас экан. Қалб даъвати билан яна қадрдон ишхонасига келди. Раҳбарлар фикрлашиб тажрибали темирйўлчи Ю. Абдуллаевни Тошкент метросида ишлашга таклиф этишди. У бу таклифни бажонидил қабул қилди.

«Чорсу» метро бекати, — Эски шаҳарнинг «Олтин дарвоза»си ҳисобланади. Тонг ёришишидан то юлдузлар чамани ёйилгунга қадар бу ерда ҳаёт қайнайди, бунинг устига атроф гавжум, бозор. Шаҳримиздаги катта автостанциялардан бири худди шу ерда жойлашган. Ўзбекистон ва Қозоғистон Республикаларининг қўшни туманларда яшовчи аҳоли бирбири билан шу бекат орқали боғланадилар. Шунинг учун ҳам метрочиларнинг кундалик иши бошқа бекатларга қараганда тиғиз. Юлдуз ака эса бу даргоҳда иш боши.

Чкалов самолётсозлари — Беруний метро йўлининг масофаси 14,8 чақирим, 11 та бекатдан таркиб топган. «Чорсу» бекати ҳар томонлама афзалликлари билан алоҳида ажралиб туради. Тошкент метрополитенининг кўзгуси ҳисобланган бу бекатга хорижий ва Мустақил Ҳамдўстлик Давлатларининг диққат-эътибори қаратилгани бежиз эмас. Бу ер ости қасрида 40 нафар ишчи, хизматчи ва муҳандислар ишлашади. Ишлар 4 сменада ташкил этилган. Галина Владимировна Кузяткина етакчилигидаги метрочиларнинг аҳолига намунали хизмат кўрсатиш савиясини оширишдаги ижодий изланишлари мақтовга лойиқ.

Озодалик — туман бойлик, дейди доно халқимиз. Ер ости пиллапоялари метро поезди тўхташ жойларида чанг-тўзонлар ёки майда чиқиндиларни учратмайсиз. Озодаликка қатъий риоя қилишда Нортожи Қўчқорова, Капитолина Тимофеевалар ҳар бир дақиқа қадридан самарали фойдаланмоқдалар.

Юлдуз аканинг кадрлар қўнимсизлигига катта эътибор бериши меҳнат унумдорлигини оширишда дастуруламал бўляпти. Кадрларни жой-жойига қўйиб ишлатиш ва уларнинг келажагига ишонч билан қараш муҳим аҳамият касб этяпти. Масалан, Дилбар Алимова метро техник мактабида билимини оширгач унга смена бошлиғи вазифаси ишониб топширилди. Ҳозирда унинг йўловчиларга маданий хизмати бошқа метро бекати ходимлари орасида тарғиб қилинмоқда. Айниқса, Любовь Барметова, Турсуной Солиҳова, Зоя Ҳабибулиналар кунда 40 минг йўловчи манзилини яқин қилишда ички имкониятлардан унумли фойдаланмоқдалар.

— «Чорсу» метро бекатининг истиқболи порлоқ, — дейди суҳбатдошимиз Ю. Абдуллаев. — Йўловчилар оқими кундан-кунга кўпайиб бораётганлиги сабабли пул майдалайдиган кассалар очиш имкониятларини излаяпмиз.

Юлдуз аканинг 5 нафар фарзанди бор. Улар ҳам турли касб эгалари. Ойдин — тиббиёт фанлари номзоди, Фазлитдин — қурилиш муҳандиси, Мавжуда — доришунос, Акмал — физик, физика-математика фанлари номзоди, Каримахон — таржимон. Мирзо Улуғбек тумани «Гулистон» маҳалласининг каттадан-кичиги бу ҳамжиҳат оиладек ишбилармон, илмли, камтар, кишиларга меҳрибон бўлишни дил-дилидан ният қиладилар.

Фаттоҳ АБДУРАҲИМОВ.

ПИЧАН ЎРАДИГАН МОСЛАМА

Яқинда Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводида янги хашак ўриш машинаси яратилди. У «КСП—2,1» маркали бўлиб, беда ёки пичанни ўриб кетади. Мослама ўзининг ихчамлиги билан олмазор, тутзор ва бошқа катта хашак ўриш машиналари сиғмайдиган жойларни ўриш учун мўлжаллангандир.

Ҳозирги кунгача корхонада янги машиналардан 175 та ишлаб чиқарилди. Ишчи ва хизматчилар йил охиригача яна 150 та ана шу мосламалардан ишлаб чиқариш ниятидадирлар.

Ғиёс ЮНУСОВ.

●

«Тошкент тўқимачилик комбинати» ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчи-хизматчилари томонидан тайёрланаётган газламаларнинг харидорлари тобора ортиб бормоқда. Газламаларни сифатли тайёрлаш учун энг аввало унга зарур бўладиган хом ашё пахта ва ундан тайёрланаётган ипнинг сифати яхши бўлмоғи лозим. Шунинг учун ҳам тандалаш ва йигирув цехларидан олинаётган хом ашёлардан сержило чит, сатин, мал-мал ва бошқа шунга ўхшаш матолар тўқиб чиқарилмоқда.

Калавалаш-тандалаш цехининг ишчиси Инобат Умирова (суратда чапда) кўп йиллардан буён шу соҳада меҳнат қилиб келмоқда. Ўнгдаги суратда эса йигирувчи Райҳон Тошбоевани кўриб турибсиз. У ҳам йигирув сирларини ўрганиб олгандан буён ўз меҳнатидан қониққан ҳолда ишламоқда.

Козим Ўлмасов олган суратлар.

●

Ҳар нарсанинг боши оиладан дейишади. Чиндан ҳам оила тинч бўлса, эру хотин бир-бирига меҳрибон, ҳамкор, ҳамфикр бўлса ҳеч қачон уларнинг пешонасига ажин тушмайди. Шаҳримиздаги 106-мактабнинг инглиз тили ўқитувчиси Мўътабар Иноятова билан шу мактабнинг математика фани муаллими Убайдулла Абдуллаев ҳақида гап кетганда ҳамма ҳавас билан «Аҳил хонадон, қувноқ хонадон» деб тилга олади.

Мўътабар Иноятова 50 ёшга тўлган куни уни қутлагани йиғилган ёру биродарлари рости бу гапга ишонишмади, «Сиз узоғи билан 40 ёшларга борган бўлсангиз керак», дейишди. Мўътабар опа ҳам кулиб: «Убайдулла акамнинг хизматлари», деди.

Мўътабар Иноятова Тошкентдаги чет тиллар институтини тугатиб, 1968 йилдан бери 106-мактабда ёш авлодга тарбия бериб келади. Чорак асрдан бери муаллимлик билан шуғулланиб келаётган муаллима ҳақида мактаб директори Кўчқор Расулов шундай ҳикоя қилади:

— Мўътабархон қўш келинли, қўш куёвли, беш набирали хонадоннинг соҳибаси, 80 ёшли Басоат онахонни оқ ювиб, оқ тараган ардоқли келини. Бизнинг педагогик жамоамизнинг энг ҳурматли аъзоси. Мен Мўътабархоннинг бирон марта тиниб-тинчиганини билмайман.

Убайдулла ака билан Мўътабархон опанинг оиласига Кўкча маҳалласидаги қўни-қўшнилар ҳавас билан қарашади. Унинг қизлари Дилдорахон, Нодирахон, ўғли Дилмуроджонларнинг одобу ахлоқига таҳсинлар айтишади. Набиралари Камолахон, Маҳмуджон, Одилжон,

ҚУВНОҚ ҲОНАДОН БЕКАСИ

Ҳусанжон, Давронжонларнинг ҳам ота-оналари, бобобувилари сингари хушхулқ, боодоб бўлиб улғайишларига ишонишади.

Хонадоннинг нурли чироғи Басоатхон ая тилидан бол томиб келинини мақтайди.

Чиндан ҳам оила бекаси қанчалар оқила, қанчалар тадбиркор бўлса оила шунчалар мустаҳкам бўлади. Биз Мўътабархон опадан: «Бирингиз инглиз тили мутахассиси бўлсангиз, бирингиз математик бўлсангиз, қандай қилиб тил топасизлар?» деб сўрадик ҳазиллашиб.

— Биз бир-биримизни тил билан эмас, дил билан тушунамиз, — дейди Мўътабархон опа жилмайиб. — Шунинг учун ҳам ҳаётнинг пасту баландликларидан ўтиб келяпмиз...

Ғолиб МИРЗО.

СУРАТДА: Мўътабар Иноятова набираси Давронжон билан.

Козим Ўлмасов олган сурат.

Маълумки, қадимдан шарқ аёллари гўзал, оқила, билимдон, иш кўзини билиши билан машҳур бўлганлар. Шу билан бирга давлат бошқарувида, турли масалаларни ҳал қилишда, савдо-тижорат ишларида ҳам эркакларга яқиндан ёрдам берганлар. Момоларимизнинг бу анъаналари ҳозиргача давом этиб келиб, ўзбек хотин-қизлари ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг турли жабҳаларида фаол қатнашиб, муҳим масалаларни ҳал қилишда билим ва маҳоратларини намойиш этмоқдалар.

Бундан уч йил аввал, аниқроғи, 1991 йилда ташкил топган Ўзбекистон ишбилармон аёллар уюшмасига «Тадбиркор аёл» деб ном берилди. Уни тузишдан кўзланган мақсад мамлакатимиз ишбилармон аёлларини бир ерга йиғиб, мавжуд муаммоларни бартараф этишда биргаликда ҳаракат қилиш, республикамизнинг иқтисод билан боғлиқ бўлган мураккаб шароитдан чиқиб кетишига кўмаклашиш эди. Аввалига иш суст ривожланди. Турли муаммоларни узоқ ечишга тўғри келди. Кейинчалик уюшманинг президенти Дилдора Алимбекова тадбиркорлиги туфайли ишлар юришиб кетди. У энг аввало ташкилотнинг қад ростлаб олишига, моддий томондан мустаҳкам бўлишга эътиборни кучайтирди. Шунинг учун биринчи галда ишни хўжалик йўналишини ташкил қилишдан бошлади. Уюшма қошида кичик корхоналар, фирмалар тузилиб, турли хил халқ истеъмол моллари ишлаб чиқила бошланди. Болалар кийимини тикадиган «Камалак» кичик корхонасининг маҳсулотлари уч йилдан бери харидоргир. Кейинчалик уюшма хотин-қизларни турли соҳаларда қўллайдиган марказлар очди. Хусусан тадбиркор

** Тадбиркорга омад ёр*

УЮШМАГА БИРЛАШДИЛАР

аёллар ҳуқуқини назорат қиладиган «Ҳимоя» маркази, «Маълумот» деб аталувчи ахборот-маданият маркази, ҳар хил тармоқларни ўз ичига олган «Зумрад» маркази ана шулар жумласидандир. Унда хотин-қизлар савдо, иқтисод соҳасида, иш бошқарув, ўзаро савдо муомаласини ўргатиш, сармоядорлик бўйича билим оладилар, шунингдек бир неча хорижий тилларни ўрганадилар.

Айниқса, Ўзбекистонни жаҳонга танитишда «Маълумот» ахборот-маданият маркази кўп ишларни амалга оширмоқда. Ўзбек халқ амалий санъатини тарғиб қилиш, хорижий мамлакатларда турли кўргазмалар ташкил этиш, саёҳат-туристик тадбирлар ўтказиш марказ фаолиятининг асосидир. Бундан ташқари уюшма қошида Ўзбекистон ишбилармонлари уюшмаси билан ҳамкорликда «Кичик ва ўрта бизнес» ўқув маркази тузилди. Уч йил ичида ана шундай марказ ва фирмалар сони ўн тўрттага етиб, турли соҳада ишлар ривожланиб кетди.

Уюшманинг қатор вилоятларда бўлинмалари ташкил этилди. Хусусан, Қўқон, Бухоро, Самарқанд, Сурхондарё, Қашқадарёда фаолият кўрсатаётган ишбилармон аёллар бўлинмалари ҳам ўз мавқеларига эга бўлдилар. Айни пайтда ишбилармон аёллар уюшмаси кўпгина муаммоларни ҳал қилишга қодир мустаҳкам ташкилотлардан бирига айланди. У нафақат мамлакатимиз ичида, балки хорижий давлатларда, умумжаҳон ташкилотларида ҳам кенг кўламда иш олиб бормоқда. Бугунга келиб уюшма Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Европа ҳамжамияти комиссияси билан мустаҳкам алоқада бўлиш билан бирга Германия умумжаҳон сиёсий ривожланиш жамияти фонди, Бахрайндаги «Оналар ва болалар жамияти» ва шунга ўхшаш бир қанча ташкилотлар билан бирга ҳамкорликда иш олиб боради. Бу ҳақда уюшма директори Тожихон Саидкаримова шундай дейди:

— Уюшмамизнинг ҳозиргача уч мингга яқин аъзоси бор. Булар турли соҳада меҳнат қиладиган мамлакатимиз хотин-қизларидир. Уюшмага аъзо бўлганларга биз имкон қадар ўз қобилиятларини кўрсатишларига, соҳалари бўйича ишларини ривожлантиришга шароит яратиб берамиз. Бунинг учун биз ўзбек аёлларини турли масалалар, соҳалар бўйича хорижга иш ўрганишга юборяпмиз. Шулардан битта-иккитасини мисол қилиб келтирай. Ўтган йил уч аёл Европа мамлакатлари ишбилармон аёллари фаолиятини ўрганиб келди. Бир аёлни Германияга жўнатдик. Ҳозирда Англия, Америка, Франция мамлакатлари ишбилармон аёллар фаолиятини ўрганмоқдалар. Бундан ташқари яқинда Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ишбилармон аёллар фаолиятига оид конференция бўлади. Унда бизнинг вакиллар ҳам таълим бўйича тўрт дастурдаги лойиҳалари билан иштирок этадилар. 1—6 сентябрь кунлари Берлинда халқ амалий санъатининг кулолчилик тури бўйича Шаҳноза Мўминованинг ижодий кўргазмасини ташкил қилдик. Келажакда ана шундай кўргазмаларни кўпайтириш ниятидамиз. Аммо, юртимиздаги кўпгина ижодкор аёллар бизнинг ташкилотимиз асосан нима билан шуғулланишидан бехабар. Шунинг учун уларнинг ишлари фақат ўз мамлакатимиз ичида қолиб кетяпти. Бизнинг мақсадимиз ана шундай аёллар билан бирга фаолият кўрсатиш, Ўзбекистон маданиятини жаҳонга олиб чиқишдир.

Ўзбекистон ишбилармон аёллар уюшмасининг мавқеи тобора кўтарилмоқда. Уларнинг фаолиятини қўллаб, умумжаҳон хотин-қизлар фонди уюшмага 2,5 минг доллар пул ўтказди. Эндиликда уюшма иш тизими янада кенгайган. Унинг таркибига «Тадбиркор аёл» номи билан аталувчи ташқи иқтисодий алоқалар фирмаси, бозор билан ишлайдиган «Тошгул» ишлаб чиқариш ташкилоти, «Салсабил» — яъни жаннат булоғи, деб аталувчи саёҳат-туристик фирмалари қўшилиб, кенг кўламда иш олиб боряпти. Саёҳат-туристик фирмасига дастлабки буюртмалар тушди. Яқинда Швейцариядан келган вакиллар мамлакатимизнинг диққатга сазовор жойларини бориб кўрдилар. Улар саёҳат-туристик йўналиш бўйича уюшма аёллари билан ҳамкорлик қилиш истагидалар.

Кези келганда шуни айтиб ўтиш керакки, уюшмада ҳамма ишни — раҳбарликдан тортиб, оддий ишгача фақат аёллар бажаришди. У ҳозир ўз-ўзини моддий жиҳатдан таъминлайди. Аммо бу ташкилотга бўлган эътибор паст.

Дарҳақиқат, ишбилармон ёшлар уюшмасига бўлган эътиборни кучайтириш мамлакатимиз равнақи учун катта фойда келтиради.

Назира СОДИҚОВА.

** Дилкаш суҳбатлар*

АЁЛ—АЗИЗ, МУКАРРАМ САНАЛСА

● Ўйлаб қаралса, бир кунлик умримизнинг тенг ярми ишхонада — меҳнат қучоғида ўтади. Шундай экан, қувончимизнинг ҳам, ташвишимизнинг ҳам ярми иш жойимиз билан боғлиқ. Ўзбекистон Давлат стандартлаштириш, метрология ва сертификация маркази бош директорининг биринчи ўринбосари Раъно Сайдазова учун иш жойи ўзига хос тушунчага эга.

—Раъно опа, аёл киши билан дилдан гаплашганда одатда оила, рўзғор мавзулари тилга олинади. Бугун бу мавзуни атайин четлаб ўтиб, иш хусусида суҳбатлашсак. Айтингчи, меҳнат, тўғрироғи, иш жойи аёл ҳаётида қай даражада ўрин тутиши керак?

— Дарҳақиқат, аёлнинг фикри, интилишлари, ташвишлари азал-азалдан оила, рўзғор билан боғлиқ бўлган. Аммо бугунги кунда аёлларимизнинг давлат ва жамоат ишига кенг жалб этилгани фойдадан ҳоли бўлмаётир. Чунки иш жойи хоҳ у ташкилот бўлсин, хоҳ корхона ёки муассаса бўлсин инсон ҳаётининг бир қисмига айланган. Аёл бу ерда ҳаётни, одамларни ўрганади, яхшилардан ўрнак олишга интилади. Табиийки комил инсон сифатида шаклланиб боради.

— Аёлларнинг ишлаб чиқаришда машғул бўлаётгани моҳиятини кўпчилик моддий манфаатдорликда кўради, гўё у бола-чақасини боқиш учунгина ишлаётгандай.

— Тўғри, меҳнат қилиш замирида моддий манфаатдорлик ётади. Лекин биз аёлга боқувчи сифатида эмас, балки биринчи навбатда инсон сифатида қарашимиз лозим. Унинг ҳам ўз орзу-ҳаваслари борлигини, қувончли ва ташвишли кунларида жамоанинг далдасига, ёрдамига муҳтож эканини унутмаслик зарур. Зеро, буларсиз ҳар қандай инсон ҳаётда ўзини ниҳоятда ёлғиз сезади, топган-тутгани ҳам кўнглига сиғмайди. Чунки у ҳаётдаги энг катта бойлик бўлган қадр-қимматини йўқотган бўлади.

— Раҳбарлик лавозими ва аёл деган тушунчалар ҳақида ҳеч ўйлаб кўрганмисиз?

— Раҳбарлик лавозимида ишлаш учун одамда шунга қобилият, ирода, матонат кераклигини ҳисобга олсак, аёлларнинг бундай ўринларда кам эканликларини тушуниш мумкин. Аммо мен ҳам раҳбар бўлиб туғилмаганман. Ўқиш, изланишларим, жамоат ишларида фаол қатнашганим, тинимсиз меҳнат менинг шу даражага кўтарилишимда поғона бўлди. Оиламдан узоқда — Москвада бир неча бор малака оширганим, баъзан иш дея уйга кеч қайтганларим, юқори мартабаларга эмас, балки яхши мутахассис бўлишга интилганим ўз мевасини берди. Бу ишга илк бор келганимда ёшгина қиз эдим, ҳозир учта кичкинтойга бувиман. Ўз навбатида ишдан безиб қолган айрим пайтлар ҳам бўлган, аммо ўз касбимни ниҳоятда севганим, қолаверса шундай ажойиб жамоамизнинг далдаси туфайли ишимни давом эттирганман. Гарчи ҳозирда пенсия ёшидан ўтган бўлсам-да қариликни бўйнимга олмаганимнинг сабаби ҳам шу. Тўғри, кўп жойларда аёлларнинг раҳбарлик лавозимида ишлаб кетишига унчалик ишонишмайди. Чунки бу борада қобилият ва иш тажрибасининг ўзи кифоя қилмайди-да. Биринчи навбатда аёлнинг оиласи унга таянч бўлиши даркор, қолаверса у ишлаётган жамоа ҳам аёлни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаши лозим. Афсуски, бу иккала омил бугунги кунда тақчил нарсага айланган.

— Сиз 30 йилдан буён шу даргоҳда меҳнат қилиб келаётган экансиз. Умрингизнинг шунча муддатини ишга бағишлаб нимани ютқаздингиз?

— Нимани ютқазганимни билмайману, аммо кўп нарсага эришдим. Аввало ҳаётни, одамларни ўргандим. Фақат меҳнат, сабр-тоқат билан мақсадга интилиш инсонни азиз қилишига амин бўлдим. Фарзандларимни ҳам шу руҳда тарбияладим. Ҳозирда қизим болалар шифокори, икки ўғлим халқ хўжалиги соҳасининг олий маълумотли мутахассислари. Турмуш ўртоғим мени доимо қўллаб-қувватлаб тургани, фарзандларимнинг меҳнатсеварлиги, жамоамизнинг маънавий таянчи менга билдирилган катта ишончни оқлашимнинг пойдевори бўлди. Зеро, аёл азиз, мукаррам саналган тақдирдагина ундан кўп нарсалар кутиш мумкин.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ ёзиб олди.

** Яхши анъаналар*

ЎЗИГА ХОС ТАНЛОВ

Яқинда пойтахтимиздаги никоҳни қайд этиш бўлимлари ва никоҳ уйлари ходимларининг кўрик-танлови бўлиб ўтди. Бундан кўзланган мақсад мустақил ҳаётга қадам қўяётган ёшлар билан ишлаётган аёлларимизнинг фаолиятини такомиллаштириш, уларнинг касб маҳорати ва билим даражасини ошириш, миллий урф-одатлар, никоҳ ва оила қонунчилигини тарғиб этишдан иборат эди.

Тадбир иштирокчилари никоҳ ва туғилганликни қайд этиш маросими қай даражада ташкил этилгани, нутқ матни, миллий қадриятлар ва урф-одатлар асосида ишлаб чиқилгани ва софлиги, маросимга хос бўлган тимсол ва безакларнинг танланиши ҳамда мусиқанинг миллийлигига эътибор қаратишди.

Икки кун давом этган танлов қизғин баҳсларга бой бўлди. Туғилганликни тантанали қайд қилишда шаҳримиздаги «Никоҳ ва оила маросимлари» марказининг раҳбари М. Йўлдошева, никоҳни тантанали қайд қилиш бўйича эса 2-Бахт уйининг раҳбари Н. Исҳоқовалар биринчи ўринни эгаллашди. Шунингдек, Шайхонтоҳур туманининг никоҳни қайд этиш бўлимининг назоратчиси С. Абдуллаева, С. Раҳимов тумани ЗАГС бўлимининг мудираси Н. Умарова, 1-Бахт уйининг назоратчиси М. Мансуровалар ҳам ғолиб деб топилдилар.

Фахрли ўринни эгаллаган аёлларга Тошкент шаҳар Адлия бошқармасининг дипломлари ва қимматбаҳо совғалар топширилди.

Дония ЗОКИРОВА.

СУРАТДА: танловдан бир лавҳа акс эттирилган.

Марғуба опа умр йўлдошининг маоши рўзғор тебратишга камлик қилаётганини билиб, ич-ичидан эзиларди. Лекин нима қилсин, ёш боласи бор, уни ташлаб кетолмайди.

— Қўлингда гулдек ҳунаринг бор, — унинг жонига оро кирди дугонаси. — «Меҳнат» касаначилик фабрикасига ишга кирсанг, уйда бемалол буюртмаларни бажараверасан. Мана ўзимдан қиёс. Кунига 3—4 соат тикув машинаси олдида ўтирсам кўзлаган ишимни битириб оламан. Бу жуда қулай.

Дугонасининг таклифи Марғуба опага маъқул тушиб, эртасига у айтган корхонага борди. Фабрика директори Жаҳонгир Полвонов унинг аризасига имзо чекар экан мамнуният билан деди:

— Жуда яхши ўйлабсиз, опа. Бизнинг биринчи галдаги вазифамиз Сизга ўхшаган ёш боласи бор, кўп болали оналар, уй бекалари ва ногиронларни қўллаб-қувватлаш, ҳозирги бозор иқтисодиёти қийинчиликлари даврида уларга яқиндан ёрдам беришдир. Қувончлиси, яқинда жамоа корхонасини айландик. Хусусийлаштириш тугаллангандан кейин ҳар бир касаначи кўчмас мулкдан ўз улушига эга бўлади. Кўриб турибсизки, манфаатдорлик, янада ошади. Шундай экан хотиржам эртадан иш бошлайверинг.

** Қаловини топсанг...*

ҲОРМАНГ, КАСАНАЧИЛАР!

Марғуба опа бу корхонага ишга кириб тўғри қилган эди. Чунки узоққа қатнаб вақти кетмайди, ҳам ишлайди, ҳам фарзандига қарайди. Нонушта ва тушликни ҳам оила даврасида қилаверади. Бугунги кунда Тошкентдаги «Меҳнат» касаначилик фабрикасида меҳнат қилаётган мингдан ортиқ аёллар ана шундай қулайликдан баҳраманд бўлишаяпти.

Айни пайтда корхонада нафақат тикувчилик, пойабзаллар, трикотаж цехлари, балки темирчилик, дурадгорлик, халқ амалий санъати маҳсулотлари ишлаб чиқариладиган устахоналар ишлаб турибди. Бу эса маҳсулотнинг бир туридан зарар кўрилганда бошқаси эвазига қоплаш имкониятини бермоқда.

Россиядаги қатор савдо ташкилотлари билан ўрнатилган алоқалар тошкентлик касаначиларни мунтазам хом ашё билан таъминланишига олиб келди. Таъминот яхшилангач, 23 та тикувчилик ширкатлари ўз ихтиёри билан корхонага бирлашди. Шу билан бирга уларнинг ҳар бири мустақил иш юритаяпти. Гап шундаки, касаначилар бажарган буюртмаларини ўзлари яшаётган даҳадаги фирма дўконлари бўлган қабул пунктларига топширишади. Шу жойдан хом ашё олиб, зарур бўлса тикув машинасини созлаш учун буюртма қолдиришади. Усталар вақти-вақти билан дўконга кириб, ўз маҳсулотлари харид қилинаётганлигини билиб туришади. Агар сотилган бўлса дарҳол ҳисоб-китоб қилинади.

Айтмоқчи, усталар тиккан кийимлари сотилгандан кейингина ҳақ оладилар. Илгари бундай эмас эди. Касаначига у кийимни келтиргач ярим ҳақи, қолгани эса сотилгандан кейин берилади. Бу эса оқибатда сон кетидан қувиб, сифатга етарли эътибор берилмаслигига олиб келди. Корхона раҳбарлари меҳнатга ҳақ тўлаш усулини ўзгартиришга қарор қилишгандан сўнг буюртмачиларнинг дидига мос, сифатли кийимлар тайёрлана бошлади. Бу эса уларнинг яхши харид қилинишига олиб келди.

Яна бир томони, дўконлар ва қабул пунктлари турар-жойларнинг марказларида жойлашган. Шу боис ходимлар аҳоли талаб ва эҳтиёжларини ўрганиб, фақат харидоргир молларни савдога қўйишаяпти. Яъни, бундай олиб қаралса, амалда буюртмалар асосида иш кўрилмоқда.

— Одатда иш қидираётган кишилар туманлардаги меҳнат биржаларига мурожаат қилишади, — дейди корхона директори Жаҳонгир Полвонов. — Келганлар уй бекаси ёки кўп болали аёл эканлигини билгач, у ердагиларнинг ҳам боши қотади. Фабрикамиз ҳаёт тақозоси билан уйида ишламсқчи бўлган аёллар учун жуда қулай ҳамда фойдали. Касаначиларимизнинг топаётган даромади энг кам маошдан сезиларли даражада юқори. Манфаатдорлик булганлиги туфайли жамоамиз аъзолари тобора кўпайиб бормоқда.

Саъдулла ШОДИЕВ.

** Боланинг тили ширин*

ҚАРИ ЧОЛ

Тўрт ёшли Фарида Насибадан сўради:
— Ёшинг нечада?
— Тўққизда.
— Вой, мунча қарисан?

ОҒРИГАН ОВОЗ

— Бизга ашула айтиб бергин, — деди болалар боғчаси тарбиячиси тўрт ёшли Фаридага.
— Менинг овозим оғрияпти! — деди Фарида томоғини кўрсатиб.

БИЛАҒОН

— Фарида, «Б» ҳарфи билан бошланадиган қандай сўзларни биласан?
— Бобо.

— Яна-чи?
— Яна битта бобо.

Тошпўлат ТУСНАЗАРОВ.

Ўтган ўқув йилидан бошлаб шаҳримиздаги мактабларнинг бошланғич синфларига тўрт йиллик тест усулидаги дастур жорий қилинди. Дастлабки йилда у ўзининг ижобий натижаларини кўрсатди.

Шайхонтоҳур туманидаги 159-мактабда янги ўқув йили ҳам ана шу дастур асосида бошланди. Ўтган йили ўқувчилар ўртасидаги ўзлаштириш савияси анча юқори бўлиб, у кўпчиликни қониқтирди. Дастурнинг афзаллик томони шундаки, унда асосий эътибор болалар билан эркин суҳбатлашишга, уларнинг дунёқарашини шакллантиришга кўпроқ вақт беришга қаратилган. Бу ҳақда шу мактабда 30 йилдан ортиқ вақт мобайнида меҳнат қилган кекса мураббий Муҳтабар Эргашева шундай дейди:

— Агар эътибор берсангиз эндигина мактаб остонасига қадам қўйган ўқувчиларда ўзига хослик, янгилик кўп бўлади. Тест дастурида худди шу нарса ҳисобга олиниб, болаларнинг нутқига, фикрлашларига эътибор қаратилган ҳолда савол-жавоб усулидан кенг фойдаланилади. Масалан, биргина менинг синфимда 33 нафар бола ўқийди. Ўтган ўқув йилида уларнинг ўзлаштиришлари кутилгандан анча яхши бўлди. Чунки болалар билан ишлашда бир хиллик ярамайди. Дастур эса ранг-баранглиги ҳамда эркин ижодий ишлашни талаб этади. Унинг яна бир афзаллик томони боланинг саводхонлигини оширади. Албатта уни амалда қўллагандагина бундай яхши натижага эришиш мумкин.

** Келажагимиз—мактабда*

ДАРСГА ИЖОДИЙ ЁНДОШГАНДА

Дарҳақиқат, мактабда бошланғич синф ўқувчиларининг саводхонлигини ошириш учун бир қанча ишлар амалга оширилган. Синф хоналари турли хил мавзулар асосида кўргазмали қуроллар, деворий суратлар билан безатилган. Айниқса «Ўзбекистон —менинг ватаним», «Буюк Ипак йўли», «Тошкент» каби мавзуларда жиҳозланган синф хоналари болалар қалбида ватанпарварлик, она-юртни севиш, уни асраб-авайлаш туйғуларини уйғотади. Аниқ сувратлар, кўргазмалар болаларнинг мурғак тасаввурларида она-Ватан тушунчасини бунёдга келтиради. Дарслар, машғулотлар ҳам миллий қадриятларимиз, ўзбекона урф-одатларимиз асосида ташкил этилган. Унда саломлашиш, кўчада ўзини тутиш, катталарга, ўртоқларга муносабат каби кўплаб адаб хусусиятларига кенг ўрин берилган.

Аҳамиятли томони шундаки, болалар дарс пайтида чарчаб қолмайдилар ёки зерикмайдилар. Дастурда болаларнинг қабул қилиш лаёқатлари ҳам ҳисобга олинган. Дастурни қандай жорий қилиш мураббийнинг эркин ижодкорлигига боғлиқ.

— Болаларни ўқитишда биз баъзан дастурга қаттиқ ёпишиб оламиз, — дейди Муҳтабар опа ўз сўзини давом эттириб. — Бундай қилиш мумкин эмас. Болаларнинг ҳар бири алоҳида олам, уни ўрганиш, шунга қараб иш олиб бориш лозим. Мана яқинда Мустақиллик дарси учун алоҳида қўлланма чиқди. Баъзи ўқитувчилар ана шу қўлланмада нима дейилган бўлса, шундай дарс олиб борадилар. Ваҳоланки бошланғич синфлар билан юқори синфлар ўртасида ҳар жиҳатдан катта номутаносиблик бор. Биз шуни ҳисобга олиб бу дарсни болаларнинг тушуна олиш қобилиятини биринчи ўринга қўйдик. Бунда Мустақиллик тушунчасидан олдин бу сўзнинг ўзини, қандай ёзилиш, унинг маъносини содда, болалар тушунадиган тилда ўргатиб, кейин аҳамиятини уқтирамиз. Биргина бу дарс эмас, бошқа дарсларда ҳам шундай усулни қўллаш керак. Болалар нима ўқиётганини, нима ёзаётганликларини билишсин, фикр қилишсин. Шундагина улар илғор кишилар бўлиб етишади. Тест дастури эса айнан шунга қаратилган.

Назира ҚУРБОН қизи.

** Қизлар дафтаридан*

СЕВИНЧ ГУЛИ

Ёлғон суймас сўзин нон
ушоғидай,
Тавоф этиб, уни кўзга суртаман.
Дўстгинам, севинчнинг
чаманзорига
Ҳаёт қудуғидан сувин
тортаман,
Умримнинг уфққа туташ
даштига,
Севинч гулин экар ажиб бир
туйғу.
Бу дунё ўткинчи демадим
ҳеч вақт,
Орзулар, ҳайратлар яшайди
мангу.

НИГОҲИМ

Раҳмдиллик сувин ичган
нигоҳинг
Қадалмасин менга, умидим —
ҳаёт.
Висоли насибам—кунларнинг
кўкси
Ҳайратларга ватан,
туманларга ёт.
Қалбим осмонининг
қуёши—ишонч,
Умрим заминида чаманлар
ярат.
Сиғинганим тенгсиз жилоли
олам,
Нигоҳим йўлига сочади ҳайрат.

Тамара ХУММАМАТОВА.

ҚАТРАЛАР

Остонамда турибди маъюс,
Мени ташлаб кетган севинчим,
Кел, келақол қўлларингни чўз,
Юрагимда ёнган илинжим.
Оппоқ-оппоқ тонглар бағрига,
Ҳорғин кириб кетар бедорлик,
Шабнам-шабнам гуллар
баргида,
Эркаланар бир беғуборлик.

* * *

Мен Қақнус боласи,
бир ҳовуч кулман,
Қуёшнинг бағридан тўкилган
нурман,
Тўкилиб-тўкилиб бир кун
аслида,
Келган маконимга қайтиб
борурман.

Дилором САРМАНОВА.

** Миср янгиликлари*

Ядровий қуролсизланиш

Миср барча Яқин Шарқ давлатларидаги ядро қуролларини йўқ қилиш зарурлигини ёқлаб чиқди. У амалдаги қоидаларга барча баробар бўйсуниши ва ўзга давлатлар билан адолат юзасидан муомала қилиши кераклигини уқтирди. Миср ташқи ишлар вазири Амр Муса Женевада бўлиб ўтган қуролсизланиш комиссиясининг йиғилишидан қайтгач, бу ҳақда баёнот берди ва агар бирор давлатга шу масалада бироз ён босилса, имтиёз берилгудек бўлса, минтақада янги кескинлик вужудга келишига сабаб бўлади, деди.

Имомлар ўқуви

«Ал-Азҳар» университетининг шайхи, буюк имом Аш-Шайх Гад Ал-Ҳақ Али Гал Ал-Ҳақ ҳазратлари турли мамлакатлардан келган имом ва даъватчилар қатнашадиган навбатдаги 26-ўқув машқларини очди. Ўқув машқларини «Ал-Аҳзар» университети Ислом Даъвати Бош котибияти ташкил қилган бўлиб, у уч ой давом этади ва унда Нигерия, Австралия, Ўзбекистон, Сьерра Леоне, Камерун, Шри-Ланка ва Фил суяги соҳилларидан келган 132 нафар даъватчи ва имомлар қатнашадилар. Ўқув машқлари Қоҳирадаги ислом мамлакатларидан келган талабалар шаҳарчасида ўтказилади.

284 та янги иншоот

Халқ хўжалигини ривожлантириш режасининг 9 ойи бажарилишига онд ҳисоботга кўра Давлат сармоялар бошқармаси мамлакатда 284 та янги иншоот бунёд этишга розилик берган. Уларнинг маҳаллий ва ажнабий капитали 1610 миллион миср фунтини ташкил этса, таннархи 2447 миллион миср фунтига етади. Натижада 23000 ишчига яқин иш жойи барпо этилади.

Янги иншоотлар ичида биринчи ўринни саноат корхоналари эгаллайди ва улар 190 тани ташкил этади. Унинг маҳаллий ва чет эл маблағидаги капитал 829 миллион миср фунтига тенгдир. Иккинчи ўринда хизмат кўрсатиш соҳаси туради. Бу соҳада умумий капитали 427 миллион миср фунти бўлган 47 иншоот бунёд этилади. Учинчи ўринда қишлоқ хўжалиги, чорвачилик иншоотлари туради. Уларнинг умумий сони 31 та бўлиб, капитали 90 миллион миср фунтига тенгдир.

Айни чоғда таъминот соҳасида 16 та, эркин иқтисодий минтақа низомида фаолият кўрсатувчи 63 та иншоотни очишга ҳам розилик берилди.

Қоҳирада—«Чилиз»

Қоҳира шаҳрининг «Янги Миср» қисмида жаҳонга донғи кетган «Чилиз» Америка ширкатига қарашли бир қатор ресторанлардан бирининг очилиш маросими бўлиб ўтди.

У нафақат Мисрда ёки Яқин Шарқда, балки араб дунёсида шу қабилдаги энг замонавий ресторандир.

Ресторанни Миср туризм вазири доктор Мамдуҳ Ал-Балтаги очди. Бундай ошхоналар Париж, Лондон, Токио ва Жидда шаҳарларида ҳам очилиши кўзда тутилган. Бу турдаги ошхона 10 миср фунтидан 30 миср фунтигача қийматдаги 50 дан ортиқ энг юқори сифатли таомларни хўрандаларга, ажойиб мусиқа садолари остида, шинам безатилган хоналарда тақдим этади. У Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Мисрдаги машҳур собиқ биносига жойлашган бўлиб, уни мисрлик тадбиркор йигит Мансур Амир бошқаради. У авваллари ҳуқуқ соҳасида фаолият кўрсатган, сўнгра жаҳон миқёсидаги «Чилиз» компаниясининг ишончини қозонган ва унга қарашли машҳур ошхоналарни нафақат Мисрда, балки бутун араб оламида, ҳатто Яқин Шарқ минтақасида очиш имтиёзига эга бўлган.

Миср Араб Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси матбуот хизмати.

** Элатлар, одатлар*

ЭСКИМОСЛАР ҲАҚИДА БИЛАСИЗМИ?

Эскимос деган оз сонли халқнинг овчилик ва балиқчилик билан шуғулланиб келаётганлиги бизга тарихдан маълум. Аммо Чукотка ва Гренландияда неча юз асрлардан бери яшаб келаётган ана шу халқларнинг урф-одатлари, расм-русумлари тарихини яхши билмаймиз. Эскимос халқи юпик ҳамда индуит деган икки қабиладан ташкил топган. Россиянинг шимоли-шарқида яшайдиган эскимослар юпик қабиласидандир. Уларнинг сони мингдан ортиқ. Индуитларнинг сони эса 50 мингга етади. Улар Аляска ва Канаданинг шимолий ҳудудида яшайди. Кўриб турганимиздек, бу халқ уч давлатни макон этган.

Минг йиллар давомида денгиз ҳайвонлари ва балиқ овлашни касб этган эскимослар ота касбини ҳозир ҳам давом эттириб келишмоқда. Бу халқнинг овчиликка эътиқоди баланд. Овчилар денгиздан қайтишганда ҳурмат-эҳтиром билан қарши олишади. Ўлжани тақсимлашнинг ҳам ўзига хос тартиби бор. Ўлжа аввал ёлғиз қариялар, етим-есирлар, камбағал кишиларга тақсим қилинади. Яхши овчилар ўз қариндош-уруғларинигина эмас, овул-аймоғини ҳам ўлжа билан таъминлайди.

Беринг бўғози қирғоқларида, Чукоткада эскимосларнинг қадимий уйлари ҳозир ҳам сақланиб қолган. Улар қурилиш хом ашёлари сифатида моржлар ва китларнинг суякларидан фойдаланишган. Масалан, Гренландия китининг жағ суягидан ўрнатилган устуннинг баландлиги 5—6 метрга тенг бўлган экан.

Осиёдаги юпик қабиласининг ўзи бир неча уруғга бўлинади. Уларнинг ичида кўп тарқалгани уназигмитлардир. Шунингдек, вуқагмит, сигинигмит уруғлари ҳам кўпчиликни ташкил қилади. Буларнинг ҳар бирининг тилида шевага хос тафовутлар учрайди. Ҳозир баъзиларининг тилида фақат катта ёшли қарияларгина сўзлай олади, ўрта бўғин вакиллари кўпинча Чаплин уруғининг шевасида, ёшлари эса умуман ўз тилларини унута бошлаган, мутлоқ унутганлари рус тилида сўзлашади.

Она тили унутила бошлаган ерда ота дастурлари ва урф-одатлари ҳам унутилади. Ҳозирги кекса эскимосларни безовта қилаётган нарса ҳам шу. Кўзи ўргансин учун улар ўғилларини 7—8 ёшидан бошлаб овга олиб чиқишар экан. Болаларини денгизни ҳурмат қилишга ўргатишни катталар ўзларининг асосий бурчи ҳисоблашган. Масалан, қирғоққа оч қизил рангли кийим кийиб бориш мумкин эмаслигини (бундан балиқлар қўрқади), тош улоқтирмасликни, қирғоққа чиқиндилар ташламаслик кераклигини катталар насиҳат қилиб туришган. Эскимосларда «Бола онасидан овчи бўлиб туғилмайди» деган мақол бор. Болаларни денгизга олиб чиққанда уларни жеркиш, уришиш, ортиқча овоз чиқариш тақиқланган.

Эскимослар бошқани эъзозлаш, ҳурмат қилишга алоҳида эътибор беришган. Ҳозирги шароитда уларни ўйлантираётган муаммо ёшларнинг ўз она тилини билмаслигидир. Эскимос овчилари ов пайтида фақат ўзларигина билишадиган, ўз тилларидаги шартли белгини қўллашади. Масалан, морж номаълум томонга сузиб кетаётибди, деб ўтирмасдан, бу шартни тушунтириш учун «оқлқирғоқ» дейишса, шунинг ўзи кифоя. Морж ҳаракатсиз сузиб юрибди деган шартни билдириш учун «овқирғоқ» дейишади. Морж сув юзида ухламоқда, орқаси кўриняпти дейишмоқчи бўлса, «путу-хох» дейилса бўлди, дарҳол тушунилади.

Ҳозирги эскимос ёшларининг урф-одатларга амал қилмаслиги ҳам кексаларни қийнамоқда. Европа ва Шарқнинг, Россия ва Украина, ҳатто Кавказ халқлари тарихи ва маданиятини ўрганишадию аммо ўз халқининг тарихини билишмайди. Адабиёт дарсларида Пушкин, Гоголь, Толстой ва Некрасов асарларини ўрганишади. Тўғри, буларни ҳам ўрганиш керак. Афсуски, эскимосларнинг бой фольклори, маданий ёдгорликларини ҳамма ҳам билавермайди.

Аляскадаги, Канададаги эскимослар Россиядаги қариндош-уруғлари билан илгари алоқа қилиб туришган. Бундан 44 йил илгари бу дўстона алоқа йўлига ғов солинган эди. Тоталитарлик тартиби бекор қилингандан кейингина борди-келдиларга рухсат этилди.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ.

СЎЗ ТАГИДА СЎЗ БОР

● **Актёр.** Бу сўз асли лотинча бўлиб, «ҳаракат қилувчи», яъни театр саҳнасида турли ҳаракатларни бажарувчи деган маънони англатади.

● **Аптека.** Грекча «аптэке» сўзи «омбор», «нарсалар сақланадиган жой» деган маънони билдиради. Бу сўз грек тилидан бошқа тилларга ўтиб, торроқ мазмун касб этган, яъни «дори сақланадиган омбор» маъносида ишлатила бошлаган.

● **Апельсин.** Икки сўзнинг бирикувидан тузилган «апельсин» аслида «Хитой олмаси» демакдир: «Аппель» — голландча «олма» дегани, «сино» — «Хитой».

● **Армия.** Қадимги Римда «армо» сўзи «қурол», «жанговар иш» деган маънони англатган.

● **Банк.** Немисча «банк» сўзи дастлабига «дўкон» — пештахта маъноларини англатган. Ўрта асрларда саррофлар дўконда ўтириб, пул майдалашган, чет давлатларнинг пулини маҳаллий пулга алмаштириб беришган. Кейинчалик пул операциялари билан шуғулланувчи муассасага айланган.

Акбар АЛИЕВ тайёрлаган.

** Бир ҳодиса изидан*

ИККИТА САҚИЧ

билан жабрланувчини алдаган қочоқ узоқ шаҳардан топилди

Дилшод синфдоши Сиддиқ билан автобус бекати рўпарасида Сегизбоев кўчасини кесиб ўтаётганларида оқ рангли «Жигули» русумли машина зарбига учрашди. Қўрқиб кетган Сиддиқ жон ҳолатда ўрнидан турди-ю, қочишга тушди.

Машинадан тушган ҳайдовчи Дилшодни ўтказиб, рулни касалхона томон бурди.

Тез клиник ёрдам кўрсатиш касалхонаси қабулхонасидаги врачнинг тажрибали нигоҳи автофалокатда юз берадиган жароҳатни бир зумда илғади. Шунинг учун кавказ миллатига мансуб йигитга ўсмоқчилаб савол берди:

— Болага нима бўлди?

— Балкондан йиқилиб тушди.

Ранги бир аҳволдаги бола эса лом-мим дея олмасди. Шубҳаси ортган врач қўшни хонадан милицияга қўнғироқ қилишга чиқиб кетишдан олдин тайинлади:

— Йиқилса, йиқилгандир-да. Ҳозир тиббий ёрдам кўрсатамиз.

Врачнинг ниятини пайқаган ҳайдовчи Дилшодни олиб кўчага чиқди.

— Дилшодми исминг?

Бола «ҳа» маъносида бошини қимирлатди.

— Сен ўғил боласанми? Ўғил болалик қила оласанми?

— Ҳа.

— Бўлмаса гап бундай, Дилшод. Машина сал туртиб юборганини бировга айтмасанг, мен сени ўғил бола деб биламан. Айтмайсанми?

— Нима деяпсиз, мен ўғил боламан. Уйдагиларга дарахтдан йиқилиб тушдим дейман.

Ҳайдовчи машинага ўтираркан, шеригига Дилшодни мақтай кетди. Сўнг киссасини титкилаб, иккита сақич чиқарди.

— Мириқиб чайнаб юргин...

* * *

Капитан Файзиев оғир ўй билан касалхонадан чиқди. Яна бир айбдори номаълум йўл-транспорт ҳодисаси. Унда бола жароҳатланган. Врачнинг айтишича, суяк ёпиқ синган. Икки дона хорижий сақич билан норасидани ёлғон сўзлатган ким?

Бўлган воқеадан Чилонзор туман ички ишлар бошқармаси ДАНБ, шаҳар ички ишлар Бош бошқармаси ДАНБ раҳбарияти хабардор этилди. Ўзига берилган топшириққа кўра Файзиев ҳодисанинг изига тушди.

Вақт ўтган бўлсада, ишни воқеа жойини кўздан кечиришдан бошлади. Машиналар қатнови бетўхтов кўчада икки кун ичида бирон-бир из учрамади. Ўзи шунақа, иши юришмаса, бас: чеккиси келади. Аксига олиб сигаретасини хонасида қолдирибди.

Бахтига бекат яқинидаги дўкончада хумор қондирар бор экан. Қайтимини олишга ҳам сабри чидамасдан сигаретани тутатди-ю ҳодиса юз берган жойга узоқ тикилди. «Яхши кўриниб тураркан бу ердан, сотувчининг хабари бордир».

— Ука, ҳар куни шу ерда савдо қиласан, — Файзиев уни ҳар доим бекат яқинида учратгандай сўради. — Чаққонми?

— Тирикчилик ўтиб турибди, ака.

— Ўша кунги аварияни қара-я, икки болани уриб юборишди.

Суҳбатдош топилганидан қувонган сотувчи жонланиб қолди:

— Э, ўлдирса, мард ўлдирсин, деганлари ҳақ экан. Кабобпаз Мурод ака айтиб бергандир. Ёнидаги ҳайдовчи туша солиб, болани касалхонага олиб кетибди. Бўлмаса қочиб қолаётганлар қанча...

— Мурод ҳозир қаерда кабоб қиляпти ўзи. Қорин ҳам ўлгудай очқади.

— Ўша эски жойида, 12-мавзеда.

* * *

Тушликка ҳали эрта, лекин кабобпазнинг қўли-қўлига тегмайди. Файзиев кўп қатори навбат билан борди.

— Иккита жигар қўйинг.

Кўп кутишга тўғри келмади. Тўладан келган, гавдасига хос бўлмаган чаққонлик билан кабобни қўйиб ортига қайтаётган йигитни тўхтатди.

— Мурод ака, икки дақиқага ёрдамчингиз эплаб турар. Ўтиринг, сизда икки оғиз гапим бор.

Мурод кабобпаз эътироз ҳам билдирмасдан Ҳамидулла Файзиев рўпарасидаги стулга ўрнашди.

—Қулоғим сизда, ака?

Файзиев яна синалган усулига ўтди:

— Биламан, сиз рулни бошқармагансиз. Ҳайдовчи ким?

Мурод бир чўчиб тушди. Кейин дарров ўзини қўлга олиб талмовсиради.

— Қайси ҳайдовчи?

— Нега ўзингизни гўлликка соласиз? Нима, гувоҳларни юзлаштирайми? Болани уриб кетган машинада қандай қилиб нон олиб келганлигингизни кўрганлар билан учраштирайми?

«Гувоҳлар» сўзини эшитгандан сўнг бўшашиб қолган Мурод тилга кирди:

— Уни яхши танимайман.

— Нотаниш киши машинасида нон ташимайсизку!

— Ҳафтада бир-икки тушликка келиб турарди. Нон тугаб қолган экан, бориб келайлик дегандим, рози бўлди. Қайтишда фалокат юз берди. Унга айтгандим ДАНга боргин деб. Болаларга жин ҳам ургани йўқ, деб кўнмади. Улар тузукми ўзи?

Файзиев саволни жавобсиз қолдирди.

— У ким? Машинанинг давлат рақами қандай?

— Уни «Фарҳод» бозори растасидаги тижорат дўконида ишлайдиган Козим орқали топиш мумкин. Адашмасам, машинасининг давлат рақами Н 0820 ЧМ эди.

* * *

Дўкондаги ранг-баранг мол кўзни қамаштиради. Ҳаммаси хориждан келтирилган. Нархи осмонда. Сотувчи капитан формасидаги милиционерга қиё ҳам боқмади.

— Қардош, бир дақиқа! Козим қаерга кетди?

Дўкон эгаси исмини эшитган сотувчи ўрнидан қўзғалди.

— Ҳозир йўқ эди.

— Келса, айтинг, зудлик билан Чилонзор тумани ДАНига учрашсин.

Файзиев дўкондан чиқарчиқмас сотувчи телефонга югурди.

Орадан бир соатлар чамаси ўтгач, ўта сипо кийинган, қирра бурунли, ўрта ёшлардаги Козим Алиев кириб келди.

— «ВАЗ—2101» русумли Н 0820 ЧМ рақамли автомашина, унинг ҳайдовчиси қаерда?

ДАН ходими кўп нарсадан хабардор эканлигини пайқаган Козим оёқ тирамади.

* * *

Озарбайжон Республикасининг Агжаберди туманида яшовчи Аббос Қулиев Тошкентдаги поччаси Я. Гасанов уйига меҳмонга келади. Қариндош-уруғлар эътирозига қарамасдан чимкентлик К. Торибоевга қарашли И 0820 ЧМ (олдинги ҳарфи кабобпаз айтгандек «Н» эмас) рақамли автомашинани сотиб олиб, меҳмондўст Тошкент шаҳри кўчаларида сайру сафо қилиб юрди. Ўша куни таниш кабобпаз ҳузурига борганди...

Я. Гасанов қайниси шошилинч Бокуга жўнаб кетганлигини айтгач, Файзиевнинг боши қотди, маслаҳат учун шаҳар ДАНБ суриштирув бўлими бошлиғи, милиция майори Ж. Дадажонов билан бошқарма бошлиғи ўринбосари, милиция подполковниги Б. Эрматов ҳузурига кирди.

— Капитан Файзиев, ишни очганингиз учун аввалambor катта раҳмат. Энди Қулиевни Бокудан олиб келиш масаласи ҳақида жиддий ўйлаб кўришимиз керак, — деди суҳбат чоғида бошлиқ ўринбосари. — Поччаси орқали уни чақиртиринглар. Келмаса ички ишлар идоралари ўртасидаги келишувга кўра мажбуран олиб келиниши ҳақида огоҳлантирилсин. Эслатиб ўтмоқчиман, бу иш шахсан бошқарма бошлиғи, милиция подполковниги Холмат ака Зокиров назоратида турганлигини унутманглар.

Я. Гасанов телеграммани кўрсатганда, Файзиев елкасидан тоғ ағдарилгандек сезди ўзини.

«Тошкент, Чилонзор — 19—274—96 Яшар Гасановга

16 май куни Боку — Тошкент рейси билан самолётда Тошкентга етиб бораман.

Қулиев».

* * *

...Аэропорт жарчиси Бокудан келган самолёт қўнганлигини билдирди. Ҳодиса юз берган куни навбатчи бўлган, касалхонадан қилинган телефон қўнғироғи бўйича у ерга зудлик билан етиб борган Чилонзор тумани ички ишлар бошқармаси Давлат автомобиль назорати бўлимининг қидирув бўйича вазири, милиция капитани Ҳамидулла Файзиев фуқаро кийимида ичкаридан чиқаётган йўловчиларни кузатиб турарди. Ана, Қулиевни дарров таниди. Демак келди. Энди хотиржам бошқа ҳодиса билан шуғулланса бўлади...

Ғайрат БОЛТАБОЕВ, Тошкент шаҳар Давлат автомобиль назорати бошқармасининг ходими, милиция майори.

** Ҳар тўғрида*

Греция Болқон ярим оролидаги уч денгиз қирғоқларида жойлашган давлатдир. Унинг қадимий оролларидан бири Санторинида меъморчилик санъати жиҳатидан ажойиб ва ғаройиб бинолар бор. 76 минг квадрат метр жойни эгаллаб турган бу оролда 20 минг аҳоли истиқомат қилади.

СУРАТДА: Санторинининг чекка қисмларидан бири.

КЕЙСТОН—РАТА —ТАСС сурати.

* * *

Архангельск. Шаҳарнинг энг гўзал жойларидан бири.

РАТА—ТАСС сурати.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ЁШЛАРИ!

Агар Сизни замонавий самолётлар ишлаб чиқариш ва келажакнинг дастурли дастгоҳ-роботларини ўзлаштириш билан боғлиқ бўлган касблар қизиқтирадиган бўлса,

АГАР СИЗ ЎРТА ОСИЁДАГИ ЙИРИК ЧКАЛОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИДА ИШЛАШНИ ХОҲЛАСАНГИЗ

С. И. ҚАДИШЕВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ТЕХНИК ЛИЦЕЙИ

ЎҚИШГА ЧОРЛАЙДИ

ТЕХНИК ЛИЦЕЙДА ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАРНИ ЭГАЛЛАШИНГИЗ МУМКИН:

дастгоҳлар ва автомат линияларда металларга ишлов берувчи ТЕХНИК-ТЕХНОЛОГ;

ҳаво кемаларини ишлаб чиқариш бўйича ТЕХНИК-ТЕХНОЛОГ.

ТЕХНИК-ТЕХНОЛОГ— БУ БЎЛАЖАК БРИГАДИР, УСТА, ИШЛАБ ЧИҚАРИШ МУҲАНДИСИ, ЦЕХ БОШЛИҒИ.

ТАЪЛИМ 3 йилу 10 ой.

сонли дастур билан бошқариладиган дастгоҳ оператори (3 йиллик таълим);

ЭЛЕКТР-ГАЗ ПАЙВАНДЧИ (3 йил);

МЕХАНИКА—ЙИҒУВ ИШЛАРИ ЧИЛАНГАРИ (8 синфдан сўнг бир йил таълим).

УЧИШ АППАРАТЛАРИНИ ЙИҒУВЧИ-ЧИЛАНГАР (11 синфдан сўнг олти ой).

Ўқишни битирганлар иш билан таъминланадилар.

Сизга ўқишдан сўнг муқобил хизмат қилиш ҳуқуқи берилади.

МАШҒУЛОТЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

ЎҚИШ ДАВРИ УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИЛАДИ.

Ўқувчилар ўқиш даврида бепул овқат билан таъминланадилар.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома, 3х4 см ўлчамидаги 6 дона фотосурат.

Биз Сизни қуйидаги манзилда кутамиз: 700207, Тошкент шаҳри, Генерал Петров кўчаси, 331-уй. Телефонлар: 96-58-20, 96-39-72.

МЕТРОНИНГ «М. Горький» бекатидан—110, 106-автобуслар ва 6-трамвайда;

МЕТРОНИНГ «ЧКАЛОВ» бекатидан —103, 119-автобуслар;

МЕТРОНИНГ «АМИР ТЕМУР ХИЁБОНИ»дан —30-автобус билан борилади. «С. Н. КАДИШЕВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ТЕХНИК ЛИЦЕЙИ» бекати.

«Ўзбекистон Давлат цирки» республика бирлашмасининг

ТОШКЕНБОЙ ЭГАМБЕРДИЕВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

17, 18, 24, 25 СЕНТЯБРЬ СОАТ 12 ВА 15.00 да
16, 23 СЕНТЯБРЬ СОАТ 18.00 ДА
30 СЕНТЯБРЬ СОАТ 18.00 ДА
1, 2 ОКТЯБРЬ СОАТ 12 ВА 15.00 ДА

КАТТА ЦИРК ТОМОШАЛАРИ

(2 бўлимда)

ДАСТУРДА: акробатлар, гимнастлар, жонглёрлар, эквилибристлар, ўргатилган ҳайвонлар ва масхарабозларнинг чиқишлари.

ТОМОШАЛАР: жума кунлари соат 18.00 да, шанба ва якшанба кунлари соат 12 ва 15.00 да бошланади.

ОЛДИНДАН ЧИПТАЛАР СОТАДИГАН КАССА ИШЛАЙДИ.

Чипталар нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан сотилади.

КАССА СОАТ 10 ДАН 18.00 ГАЧА ИШЛАЙДИ.

Маълумот учун телефонлар: 44-29-04, 44-35-91.

Банклар, акционерлик ҳамда инвестиция тизимлари, корхоналар ва ташкилотлар раҳбарлари диққатига!

"ШАРҚ"

нашриёт-матбаа концерни

Сизлар учун тез фурсатда, юқори сифатли

АКЦИЯЛАР, СЕРТИФИКАТЛАР ВА БОШҚА ҚИММАТБАҲО ҚОҒОЗЛАРНИ

ЮКСАК КАФОЛАТЛИ ҚИЛИБ ТАЙЁРЛАБ БЕРАДИ.

Буюртмаларни буюртмачининг қоғозига ҳамда концернинг ўз қоғозида тайёрлаш имконияти бор.

Манзилимиз: Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Маълумот учун телефонлар: 32-52-80, 33-84-75, 33-50-75, 32-55-31.

ЙЎЛОВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

Ш. БУРХОНОВ кўчасининг БУЮК ИПАК ЙЎЛИ кўчасидан ҲУСАНБОЕВ кўчасигача бўлган қисми беркитилиши муносабати билан 14 СЕНТЯБРДАН БОШЛАБ 56, 73-йўналишидаги автобуслар ҳаракати ўзгаради ва қуйидагича ташкил этилади:

56-Буюк Ипак йўли кўчасидан бир йўналишда Коллонтай, Ҳусанбоев кўчалари, айланма йўл, сўнгра Ченгелди қўрғони бўйлаб ҳаракат қилади.

73— «Наврўз» бозоридан Буюк Ипак йўли, Коллонтай, Ҳусанбоев, Гулсара кўчалари бўйлаб «Қорасув-1» автостанциясигача ҳаракат қилади.

«ТОШШАҲАРЙЎЛОВЧИТРАНС» ДАВЛАТ УЮШМАСИ.

«ЁЗУВЧИ» нашриётининг йўқолган ДУМАЛОҚ МУҲРИ БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОН

«Рениш» пианиноси, чанг ютгич, биллур қандил, сервант, трюмо, йиғма стол сотилади. **41-26-90.**

Тошкент шаҳар ҳокими маҳкамасининг маданият ишлари Бош бошқармаси жамоаси бошқарма мусиқали ансамбллар бўлими раҳбари О. Қорабоевага онаси **Анорхон ҚОРАБОЕВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Садаф» Тошкент фурнитура ва технологик жиҳозлар ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси бош механик **Абдусамат Қаюмович РАҲИМОВнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича~ 56-54-68, 32-56-66.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма Г—1138. ● Босмага бериш вақти 11.30. ● Босмага берилди 12.10. У23456.